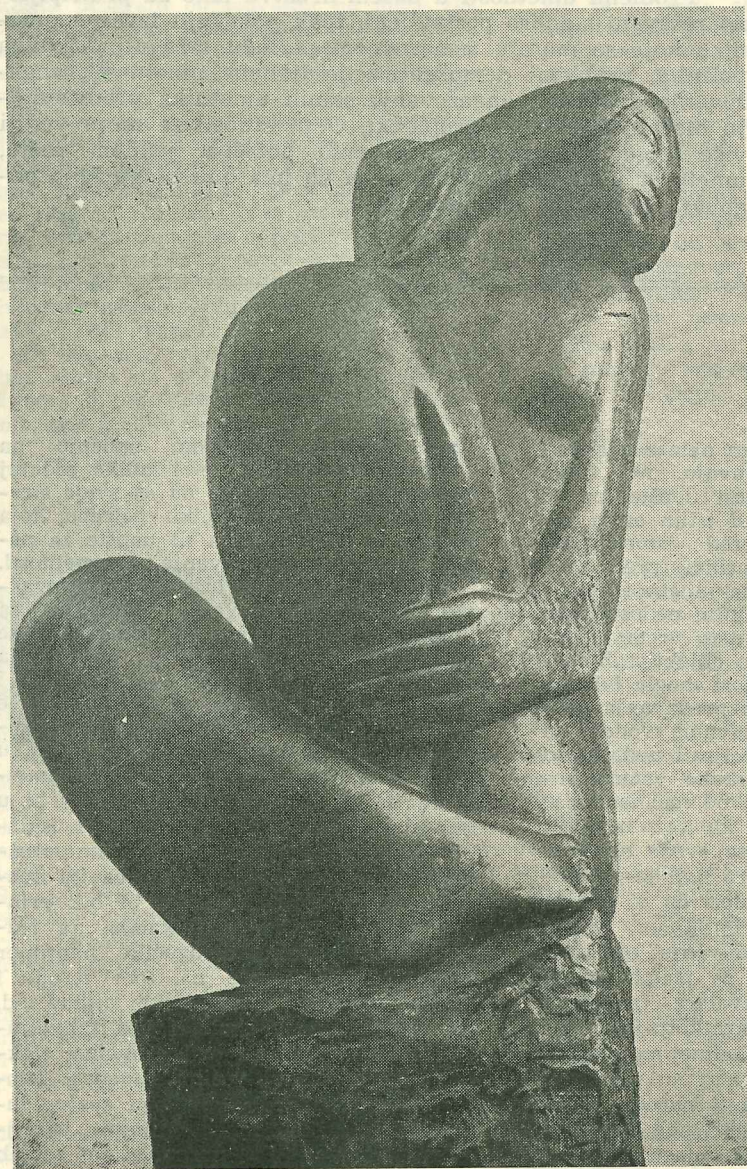

l e t o
1 9 6 2

b i l t e n

Centra za dokumentaciju i informacije
Saveza likovnih umetnika Jugoslavije

Do sada je društvena zajednica kao celina ostvarila veoma pogodnu atmosferu za umetničko stvaranje na bazi principa slobode umetničkog izraza, što omogućuje maksimalno javljanje umetničkih vrednosti, jer se diktatom i prisudom nikad ne može ostvariti umetnički kvalitet. Pored ovako principijelno deklarisanog stava, zajednica odvaja znatna sredstva za otkupljivanje umetničkih dela i još uvek predstavlja najvažnijeg kupca umetničkih dela, a time i usmerivača umetničke delatnosti. Izgleda, međutim, da u daljem razvoju naše kulture, ovakav odnos neće biti dovoljan, već će biti potrebna veća angažovanost zajednice u odnosu na likovnu umetnost, na sličan način kako je to danas u privrednim i drugim delatnostima.

RISTO STIJOVIĆ — „FIGURA“

neki problemi
likovne politike

Međutim, jedna pojava u savremenoj umetnosti predstavlja značajnu smetnju i za razvoj umetnosti i za njeno povezivanje sa težnjama društva, za demokratizaciju umetnosti uopšte. Ova pojava, uslovljena društvenim kretanjima još u kapitalizmu, manifestuje se raznovrsnošću težnji pojedinaca u društvu, što je dovelo do autonomnosti razvitka likovne umetnosti, do njene različitosti, izdiferenciranosti, do izvesnog neujednačenog razvitka umetnosti s jedne strane i interesa širih slojeva društva s druge.

Naše društvo je i do sada preduzimalo mere da se ovi nedostaci u razvitku likovne umetnosti otklone, ali problemi ipak nisu mogli biti rešeni, pa se i u današnjoj fazi našeg razvitka moraju još uvek preduzimati mere da se ove negativne posledice iz prošlosti prevaziđu, da se smetnje, koje negativno utiču na razvoj umetnosti, odstrane. Likovna umetnost treba da se razvija u pravcu bogaćenja izraza, dakle stalnog kvalitetnog uspona, a sa druge strane ona treba da bude povezana sa opštedruštvenim kretanjima, potrebama društva, da bude utkana u svakodnevni život naših ljudi.

Ako i pored svih pozitivnih konstatacija o postignutim rezultatima u likovnom stvaralaštvu, smatramo društveno opravdanim da se kritički oceni likovna politika, onda je to otuda što još uvek nismo izgradili jedan dosledan i dugoročan plan razvitka likovne umetnosti, što pozitivni napori imaju svoje negativne aspekte, što dakle ova oblast do sada nije bila predmet studioznijih razmatranja i analize, a s tim u vezi i nalaženja odgovarajućih mera za njen dalji razvoj.

Posmatrano sa šireg aspekta, pitanje unapređenja likovne umetnosti svodi se na rešavanje tri osnovna pitanja — stvaranje uslova za rad i stvaranje umetnika, kako u pogledu prostora, tako i angažovanjem umetnika na konkretnim likovnim zadacima, uz negovanje kvaliteta; nalaženje boljeg i šireg kontakta između umetnika i publike, približavanje umetničkih dela širim slojevima naroda, demokratizacijom umetničke delatnosti i sl.; i treće, podizanjem životnog standarda i razvijanjem potreba građana za umetničkim delima i estetskim sadržajima uopšte, dakle, stvaranjem materijalnog preduslova za stimuliranje likovnog stvaranja saobraženog potrebama jednog društva. Proces unapređenja likovne umetnosti mora predpostavljati i izvesnu teoretsku jasnoću i stavove, određena shvatanja koja se konkretno realizuju prilikom procenjivanja kvaliteta, da bi se negovale i podržavale one tendencije u okviru slobode stvaranja, koje su vredne i društveno opravdane.

U dosadašnjoj praksi vođenja likovne politike susretali smo se sa raznim organizacijama i državnim organima koji su ovu politiku vodili bez stalnije koordinacije. Pored direktno angažovanih saveta za kulturu i kulturno-prosvetnih zajednica, pa i kulturno-propagandnih centara, izvesnu politiku vodila su i kulturno-umetnička društva, umetničke kolonije, muzeji, galerije i zavodi za zaštitu spomenika kulture, dalje, urbanistički zavodi, industrija i trgovina itd. Publikacije, štampa, radio i televizija, a posebno sistem škola, kao i radnički i narodni univerziteti rešavali su pitanja

likovnog vaspitanja. I najzad sama profesionalna udruženja likovnih umetnika predstavljaju značajnu snagu u realizaciji programa unapređenja likovne umetnosti. Nažalost, u našoj praksi uloga ovih udruženja znatno opada, jer pojedinci-umetnici, angažovani od državnih organa, preuzimaju odgovorne dužnosti u rešavanju pitanja likovne politike.

Otuda je potrebno pre svega naglasiti da u perspektivi treba izgraditi jedan takav mehanizam praktičnog sprovođenja likovne politike, koji bi obezbeđivao još veći napredak likovne umetnosti zasnovane na društvenoj zainteresovanosti i potrebama. Pri tome se, razumljivo, mora imati u vidu osetljivost materije kakva je po svojoj prirodi likovna umetnost. Teško je predvideti jedinstvene mere za unapređenje likovne delatnosti, dati gotove propise o tome kako da se vodi likovna politika. Problem se postavlja tako da likovna umetnost treba našem društvu, da ona ima određenu ulogu u životu svih građana, da se u likovnoj politici mora početi s dovoljno širine, ali da se kvalitet umetnosti mora još uvek procenjivati preko stručnih tela da se ne bi pod vidom umetnosti provukli kič i neokus. U radu na ovom području treba angažovati one entuzijaste koji vole umetnost i koji su sposobni da je popularišu i svoju ljubav prema njoj prenose na sredinu u kojoj žive.

Prilikom analize likovne politike treba imati u vidu i činjenicu da se sredstva za likovnu umetnost pojavljuju tek kada je umetničko delo završeno. To znači da ne postoji sistem finansiranja, ulaganja i podsticanja umetničke produkcije, što nije slučaj ni u jednoj umetničkoj ili privrednoj delatnosti. Sami umetnici se dakle pojavljuju kao organizatori likovnog života i finansijeri likovne umetnosti. Umetnik be brine za svoj radni prostor, ulaže u materijal, u organizaciju izložbe, u studije nekih novih likovnih ili tehničkih problema, a tek po ostvarenom rezultatu, pojavljuje se kupac, u vidu komisije državnog organa. Logično je dakle zaključiti da bi rezultati u oblasti likovnog stvaranja bili veći kada bi se vodila doslednija i stručna politika ulaganja u likovnu umetnost, kada bi se podsticalo određeno stvaralaštvo za koje se smatra da je društvu korisno, kada bi se umetnici konkretno angažovali. Ovakvo postavljanje društva u odnosu na likovnu umetnost nema samo svrhu da obezbedi bolju materijalnu bazu likovnoj umetnosti, već se ovde krije i određen odnos između onih koji stvaraju i onih kojima su dela namenjena, a u tom odnosu se kriju i elementi uticaja na likovnu produkciju. Prema tome naše društvo imaće odgovarajuću umetnost kada se zajednica kao celina postavi prema likovnoj umetnosti i kada od nje traži određeno angažovanje.

U takvoj situaciji moći će se lako rešiti pitanje izgradnje ateljea, nadležnosti i finansiranja, kao i rešavanje statusa ovih prostora. U toj situaciji bi se lako rešila i pitanja formiranja namenskih fondova za dekorativna rešenja na arhitekturi i za unapređenja likovne delatnosti uopšte. Tada bi se rešio problem zainteresovanosti i privrednih organizacija za likovnu umetnost, jer one to treba da budu, bilo na bazi organske povezanosti umetnosti i proizvodnje, bilo zbog potreba kulturnog uzdizanja radnika, obezbeđivanja kulturnog odmora i pozitivnog uticaja umetnosti na radnog čoveka u našem društvu. Ne može se dakle opravdati potpuna pasivnost privrednih organizacija prema likovnoj umetnosti, jer u svakom društvu razvoj umetnosti zavisi od materijalne baze, a u našem društvu ovu bazu mogu na prirodan način da ostvare baš privredne organizacije. Angažovanje umetnika je najprirodniji put približavanja umetnosti potrebama društva i širih slojeva naroda.

Problem plasiranja umetničkih dela povezan je sa problemom trgovine. Ona je kod nas još uvek nerazvijena. U našim prilikama umetnik se nalazi u položaju proizvođača i prodavca umetničkih dela, što je neprirodna situacija i otuđa da ima nepovoljne posledice i na umetničko stvaranje i na prodaju umetničkih dela. Danas se već nalazimo na tom stepnju da bi trebalo još više razraditi planove o prodaji umetničkih dela pojedincima.

Na kraju treba naglasiti da rad na likovnom vaspitanju nije u kompleksu ovih pitanja sporedan, već da od dobro i pravilno organizovanog rada u ovoj oblasti zavisi naš brži materijalni napredak, a može se bez preterivanja reći da od ovog rada zavisi i dalji razvoj same umetnosti, jer likovno zrelo sredina, sa pojedincima koji imaju ukus i koji postavljaju umetnosti određene zahteve, takva sredina mora ostvarivati i veći umetnički domet. Likovnim vaspitanjem dece i omladine postižu se, osim toga, trajni rezultati i dugoročnije se rešavaju pitanja razvoja likovne umetnosti. Nažalost, likovno vaspitanje još uvek nije dobilo ono mesto u školi koje mu po značaju pripada.

Problemi umetnosti u našem društvu iako su principijelno rešavani i dobro postavljeni, ipak pokazuju izvesne praznine koje se moraju u narednom periodu rešavati. Likovna politika, problemi demokratizacije likovne umetnosti, angažovanje društva i angažovanje samih umetnika predstavljaju elemente u ovom problemu. O umetnosti se mora voditi više brige sa aspekta društvenih potreba, jednom rečju, umetnost u našem društvu treba da ima onu ulogu koja odgovara karakteru naše zajednice.

K.

I Z R A D A S A V E Z A

PROBLEM LIKOVNOG OBRAZOVANJA I OMLADINSKE RADNE AKCIJE

— Posle posete grupe slikara i vajara autoputu —

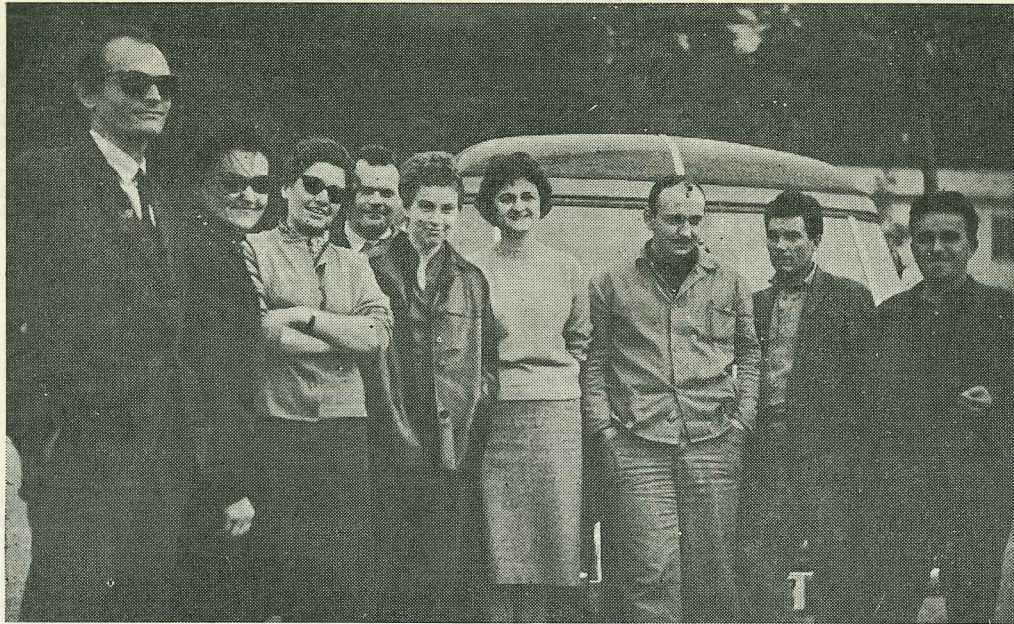
Bez obzira na to šta očekujemo od same umetnosti, i što se nadamo da će u dogledno vreme, načinom na koji će biti funkcionalna, ona postati i neposredno prihvatljiva manje više svakom čoveku, obrazovanje svih ljudi za razumevanje umetnosti jeste problem koji ni sada ne gubi svoju aktuelnost ni svoj značaj. Razumevanje suštine umetnosti, razumevanje procesa kroz koje ona prolazi, sposobljavanje ljude da ubrzaju promene u samoj umetnosti, postavljajući pred nju onakve zadatke koji će te prirodne procese napreda u shvatanjima umetnika potsticati i izazivati.

Susreti između umetnika i omladine na akcijama samo su jedan momenat u celom sistemu likovnog obrazovanja i vaspitanja današnjih ljudi uopšte. Zato i primedbe koje bi se mogle staviti na organizaciju ovih susreta mogle bi se u velikoj meri odnositi i na taj opšti sistem upoznavanja umetnosti koji nastojimo da stvorimo. — S jedne strane imamo neosporno veoma vrednu pohvale ideju da se i kroz neposredne kontakte između umetnika i publike olakša razumevanje umetnosti. S druge strane, umet-

nici, koji se tom prilikom nalaze u situaciji da ljudima objašnjavaju ne samo svoje delo, nego umetnost uopšte, pa se na taj način nalaze pred istim onim zadatkom koji stoji i pred istoričarima umetnosti, pred estetičarima, pred predavačima i poznavateljima umetnosti uopšte, suočeni su sa ogromnim nedostatkom dovoljno popularnih a u isto vreme i dovoljno strogih i dovoljno objektivnih merila kojima bi se umetnost mogla laicima objašnjavati. Razgovori i predavanja ovakve vrste u praksi se uglavnom svode ili na saopštavanje izvesnih istorijskih podataka o umetnosti — što je svakako veoma korisno, ali je samo jedan od načina da se prilično indirektno ide ka razumevanju umetničkih dela — ili se svode na propagandu ogromnog napora koji je potrebno da svaki pojedinac uloži da bi se dugotrajno i strpljivo približavao suštini umetničkog dela i poznavanju umetnosti. Olakšice koje mu se pritom mogu pružiti od strane poznavalaca, (pogotovu kada se radi o ovako kratkotrajnim susretima umetnika i omladine na akcijama, kao što su to oni koji su planirani ove godine), ne mogu biti naročito značajne zbog veoma subjektivnog karaktera sudova i metoda (iz oblasti upoznavanja umetničkih dela) koji se najčešće pred publiku, zbog mogućnosti da se ti saveti stručnjaka vrlo različito i često protivrečno tumače. Predavači u krajnjoj

liniji publiku uglavnom upućuju na „princip samougluge“, — i koliko god taj princip bio i opravdan, on sa svoje strane čini nelogičnom toliku potrebu koja postoji za predavačima ili uopšte za nekim sistemom obrazovanja u umetnosti.

Tako se pred dalje organizovanje ovakvih akcija upoznavanja omladine sa umetnošću nameću oni isti zadaci koji se postavljaju i pred nastavu poznavanja umetnosti u našim osnovnim, srednjim i višim školama. Nameće se potreba da se ustanove izvesni veoma opšte primenljivi i popularni kriterijumi koji se laiku mogu pružiti kao vodiči za pristup umetnosti, da se ustanove principi koji bi u najvećoj mogućoj meri međusobno uskladili zadatke postavljene različitim situacijama u kojima treba da se obavlja upoznavanje sa umetnošću. To bi bili principi čija bi jedna modifikacija, na jednom kraju skale, omogućila naprimer pravilno orijentisanje na tom terenu i seoskoj omladini, a neki drugi njihov vid, na drugom kraju skale, i baš zahvaljujući takvom rasponu ovih principa, olakšao bi i ogromnoj većini studenata istorije umetnosti, koja završava svoje studije snabdevena mnogobrojnim istorijskim podacima ili poznavanjem raznih teorija o umetnosti, da u ozbiljnijoj meri stekne samostalnu sposobnost razlikovanja vrednih umetničkih dela od onih koja to nisu.

LIKOVNI UMETNICI NA AUTOPUTU

Ovaj na izgled pretenciozan i neobično težak zadatak ne treba da deluje zastrašujuće. Umesto da se izbegava direktno suočavanje sa njim u svoj njegovoj težini i svim vidovima koje on uzima, ostalo bi nam da se svesno i angažovano upustimo u diskusiju o jednom takvom programu obrazovanja, o takvim osnovnim principima tumačenja umetnosti koje bismo mogli smatrati za relativno opšte usvojive, i bez kojih se jedan efikasan program obrazovanja ne može zamisliti. A tako postavljena diskusija bila bi u uskoj vezi sa utvrđivanjem celog novog sistema vrednosti kojima se stvara novo društvo.

Sa svešću o ovom problemu i pred daljim akcijama koje umetnike i istoričare umetnosti očekuju na autoputu i u drugim sličnim prilikama, pred potrebom da se stvarno realizuje lepa ideja o susretima između umetnika i publike, mogli bismo smatrati da u ovom momentu najbolji način oduživanja toj ideji jeste da budemo nezadovoljni onim što smo do sad za nju učinili.

Uz sve ovo trebalo bi dodati još nešto: bez obzira na potrebu za daljim diskusijama o organizaciji likovnog obrazovanja, već bi bilo moguće izvesno poboljša-

nje načina na koji se ono sprovodi sada, na primer, na autoputu, i to naročito kada se radi o posetama umetnika omladinskim naseljima. Pored kraćeg boravka na akciji (od po dan dva), umetnicima koji to žele trebalo bi omogućiti da provedu duže vreme u pojedinim naseljima — bar po nekoliko dana. Zatim, izložbe reprodukcija sa tekstovima koje se šalju na ovakve akcije trebalo bi da budu daleko manje učene po stilu nego što je to sada slučaj, a daleko više da odgovaraju potrebama određene publike i situacije kojoj su namenjene. Pojedini umetnici mogli bi obilaziti naselja i sa manjim i lako pokretnim izložbama svojih dela. Tu bi, naravno, dolazili u obzir na primer manji formati uljanih slika, a pre svega mape crteža i grafika. Najzad, kada se u blizini omladinskih naselja nalaze neki kulturno istorijski spomenici, trebalo bi im organizovati posete omladini i upoznavati je sa njima, sa njihovim značajem i karakterom, — kao što se to sada naprimer, pruža prilika sa delima našeg srednjevekovnog slikarstva po manastirima kraj kojih prolazi trasa novog autoputa.

Milica Stevanović

GOST IZ NEMAČKE

Kao gost Komisija za kulturne veze sa inostranstvom boravio je u Beogradu deset dana slikar RUDOLF BELGANDER iz Istočne Nemačke. Slikar Belgander je profesor na ilkovnoj akademiji u Istočnom Berlinu i predsednik Udruženja likovnih umetnika u Istočnoj Nemačkoj.

U prostorijama Saveza likovnih umetnika Jugoslavije bio je priređen, 12 juna, prijem za inostranog gosta. Prijemu su prisustvovali pored gosta, kulturni ataše Nemačke ambasade, Danica Čurčić, referent za likovna pitanja u Komisiji za kulturne veze sa inostranstvom, Mihajlo Berendžija, slikar, Zoran Petrović, sekretar Umetničkog saveta Ivan Tabaković, profesor Akademije za primenjenu umetnost, Feđa Soretić, slikar i sekretari Saveza likovnih umetnika Jugoslavije vajari Vojin Stojić i Nandor Glid.

GOSTI IZ LIBANA

U organizaciji Saveza likovnih umetnika Jugoslavije, 29. juna, priređen je susret libanskih umetnika Ivette Sargologo i Radiša Weihbia sa jugoslovenskim umetnicima u prostorijama Saveza. Razgovoru su prisustvovali: Mirko Kujačić, slikar iz Mostara, Milica Stevanović i Milica Dimić, slikari iz Beograda, Aleksandar Zarin, vajar i sekretar Saveza Nandor Glid, vajar. Razmatrane su mogućnosti razmene likovnih umetnika Libana i Jugoslavije.

Libanski umetnici su gosti Komisije za kulturne veze sa inostranstvom i boravili su u Jugoslaviji tri nedelje.

POKLON SA KUBE

Preko Sekretarijata inostranih poslova Savez likovnih umetnika Jugoslavije primio je aprila meseca ove godine, na poklon, sliku od kubanskog umetnika Salvatore Corratge.

Autor slike službenik je Saveta za prosvetu i kulturu u Havani. Rođen je 1925. godine. Završio je Akademiju San Alejandro i pripada grupi „Diez pintores concreto“. Izlagao je na svim većim izložbama na Kubi, u Južnoj Americi i drugim zemljama.

Posveta na slici glasi: „Mojim kolegama slikarima, umetnicima iz Jugoslavije sa srdačnošću i simpatijama od njihovog kubanskog kolege koji obožava Vašu umetnost iz ove male socijalističke zemlje“.

RAZVOJ LIKOVNIH UMETNOSTI U CRNOJ GORI

Temelji avremenoj likovnoj umetnosti u Crnoj Gori postavljani su krajem XIX vijeka, kada ponovo dolazi do intenzivnije djelatnosti na tom polju, poslije duže stagnacije koju tokom XIX vijeka izaziva pojačana borba za nacionalno oslobodjenje. Veliki podstrek u tom pravcu daje i grupa slikara stranaca koji u drugoj polovini XIX vijeka borave u Crnoj Gori, gdje slikaju portrete uglednih crnogoraca i figuralne kompozicije na teme iz nacionalne istorije.

No, kasnije se pojavljuju i domaći slikari, čime počinje intenzivnija djelatnost u tom pravcu, te zato i pojava slikara Anatasia Bocarića iz Budve, koji posle završenog školovanja u Atini dodje u Cetinje, predstavlja i prvi korak u tom pravcu. Kao i njegovi predhodnici, ovaj domaći slikar prihvati iste slikarske teme, te Spiro Djuranović, Marko Gregović, Mihajlo Vrbica, Ilija Šobajić, Pero Poček, Spiro Bocarić, Marko Brežanin, Vladimir Novosel i Djoko Popović, takodje neguju ove teme, koje odgovaraju željama tadašnje likovne publike, zapostavljajući pejzaž, mrtvu prirodu, žanr i druge tema za koje pokazaše puno smisla.

Njihova djelatnost vezana je za nazore ateljskog slikarstva tamne game, sa egzaktno tretiranim crtežom, te se lako zapaža da impresionistička strujanja oko 1900 godine na njih nemaju nikakvog uticaja, te pokušaju u tom pravcu i nema, izuzimajući kod Djoka Popovića slikara iz Ulcinja.

U vrijeme Prvog svjetskog rata prestaje svaka umjetnička djelatnost u Crnoj Gori, da bi se kasnije pojavila i vrlo malom obimu. Na ona postaje sve manja, jer dolazak bogatije klijentele iz Crne Gore i jaka umjetnička strujanja u većim likovnim centrima privlače umetnike iz Crne Gore, te se mnogi od njih nastaniše u Beogradu gdje nastavljaju svoju umjetničku djelatnost, ali i dalje u nazorima akademskog realizma, bez ambicija da prihvate nove likovne izraze koje donose mlađe generacije.

Za razliku od njih, mlađa generacija slikara vajara iz Crne Gore, vaspitava se pod drugčijim nazorima. Vezajući se potpuno za Beograd, komunicirajući sa inostranstvom, ona vrlo brzo usvaja savremeno likovno izražavanje i uklapajući se u beogradski likovni život postepeno stijeca značajna iskustva i renome. Njihovo djelovanje sada je manje vezano za Crnu Goru, izuzimajući poneki temat iz crnogorskih krajeva, ili pak, povremeno bavljene u Crnoj Gori. Iz te grupe, čije stvaranje dobije značajan obim između dva svetska rata, zapažamo vajara Rista Stijovića, te slikara Djura Radonjića, Mila Milunovića, Miloša Vuškovića, Jovana Zonjića, Mirka Kujačića, Mihajla Vukotića, Petra Lubardu i Filipa Vučkovića.

Pored njih u Crnoj Gori između dva rata radi i jedna grupa slikara koji takodje svoje slikarsko obrazovanje stekoše pretežno u Beogradu, te u njoj zapažamo imena Mate Djuranovića, Sava Vujovića, Ive Novakovića, Nika Djurovića, Luku Stankovića i Vuka Radovića.

Svi ovi slikari pripadaju raznim umjetničkim grupama u Beogradu sa kojima i izlažu, dok slikari u Crnoj Gori djelaju bez mnogo međusobne veze, povezujući se ponekad sa nekim beogradskim umjetničkim grupama gdje izlažu kao gosti.

Ipak najveći polet na polju likovnih umjetnosti zapažen je u vrijeme poslije II svjetskog rata, kada po prvi put u Crnoj Gori dolazi do formiranja udruženja slikara i vajara, te time i do organizovanog nastupa likovnih umetnika iz Crne Gore. Tim povodom valja napomenuti da inicijativu za ovo udruživanje dadeše umjetnici baš ove generacije, dok najznačajniju ulogu u organizovanju likovnog života u Crnoj Gori u vrijeme poslije Oslobođenja odigraše slikari Milo Milunović i Petar Lubarda.

Pored značajnih dostignuća na umjetničkom polju, ova grupa jako utiče i na formiranje slikarskih nazora najmlađe generacije, te se ubrzo javlja izvjestan broj mlađih talentovanih umjetnika, sada već zapaženih među umjetničkim svijetom.

Veljko Djurić.

IZ RADA ULUCGA

RAD I PROBLEM UDRUŽENJA LIKOVNIH UMETNIKA CRNE GORE

Udruženje likovnih umetnika Crne Gore od svog osnivanja 24. marta 1946. godine rukovodilo se željom da se likovna umetnost u Crnoj Gori razvije, što se može pratiti po stalnom porastu broja članova, i uverenjem da se društvena uloga umetnika ne svodi samo na profesionalni stvaralački rad, već i učesćem u društvenom životu, društvenim i političkim organizacijama, gde umetnik uvek može pomoći i gde se njegova pomoć do sada rado primala. Na taj način je udruženje likovnih umetnika Crne Gore uspelo da svoj rad i aktivnost proširi i van uskih staleških pitanja. Razume se da svo članstvo nije podjednako aktivno, ali se naročito nastoji da se mlađji članovi što više angažuju na opštedruštvenim pitanjima. Gro članova Udruženja su mlađji umetnici. Razvoju ovih mlađih umetnika poklonjena je puna pažnja, kako u pogledu zaposlenja, tako i u pogledu prijema u članstvo. Udruženje je često intervenisalo, naročito u slučajevima kada pojedine komune ne žele da prime stručnjake iz škole za umetničke zanate iz Hercegovog, već poveravaju nastavu likovnog vaspitanja nestručnjacima. Ova pojava omogućena je i manjim brojem nedeljnih časova u školi, što sve otežava zapošljavanje umetnika u prosveti.

Zanimljivo je pratiti porast članova u Udruženju likovnih umetnika Crne Gore.

PORAST ČLANSTVA ULUCG

1953. godine: 13 slikara — 6 vajara — ukupno 19
 1954. godine: 13 slikara — 6 vajara — ukupno 19
 1955. godine: 14 slikara — 6 vajara — ukupno 20
 1956. godine: 18 slikara — 6 vajara — ukupno 24
 1957. godine: 26 slikara — 6 vajara — ukupno 32
 1958. godine: 26 slikara — 7 vajara — ukupno 33
 1959. godine: 31 slikar — 9 vajara — ukupno 40

Od ovog broja je tokom vremena otišlo u druge republike šest članova tako da sadašnji broj članova ULUCGa iznosi: 28 slikara i 6 vajara — ukupno 34 člana.

Od 34 člana ULUCGa zaposleno je 29 članova dok se 5 članova bave kao slobodni umjetnici i socijalno su osigurani kod ovog udruženja.

Svi članovi u većoj ili manjoj meri učestvuju u društvenom životu republike. Mogu se navesti konkretni primeri aktivnosti članova u društvenom i političkom životu.

STRUČNA POMOĆ ČLANOVA ULUCGA DRUGIM ORGANIZACIJAMA

Članovi ULUCGa u periodu 1953-1959. godine učestvovali su u radu na raznim manifestacijama u Republici i pružali svoju stručnu pomoć. Ta se pomoć u većini slučajeva davala dobrovoljno bez ikakvih novčanih naknada za rad. Tako su učestvovali:

1. U pružanju pomoći prilikom aranžiranja izložbe „I Srpski ustanak“ u Titogradu.
2. Organizovanju proslave 13. jula i otvaranja i aranžiranja izložbi u Hercegovom, Titogradu i Cetinju 1954. godine.
3. Organizovanju i tehničkom uredjenju priredbi Sp. dr. „Lovćen“ u Cetinju.
4. Organizovanju i aranžiranju izložbe dječjih crteža u Titogradu.
5. Organizovanju i aranžiranju izložbe AFŽ u Titogradu.
6. Organizovanju i aranžiranju izložbe „Sutjeska“ u Titogradu i Cetinju.
7. Sada učestvuju u raznim sekcijama za proslavu KPJ itd.

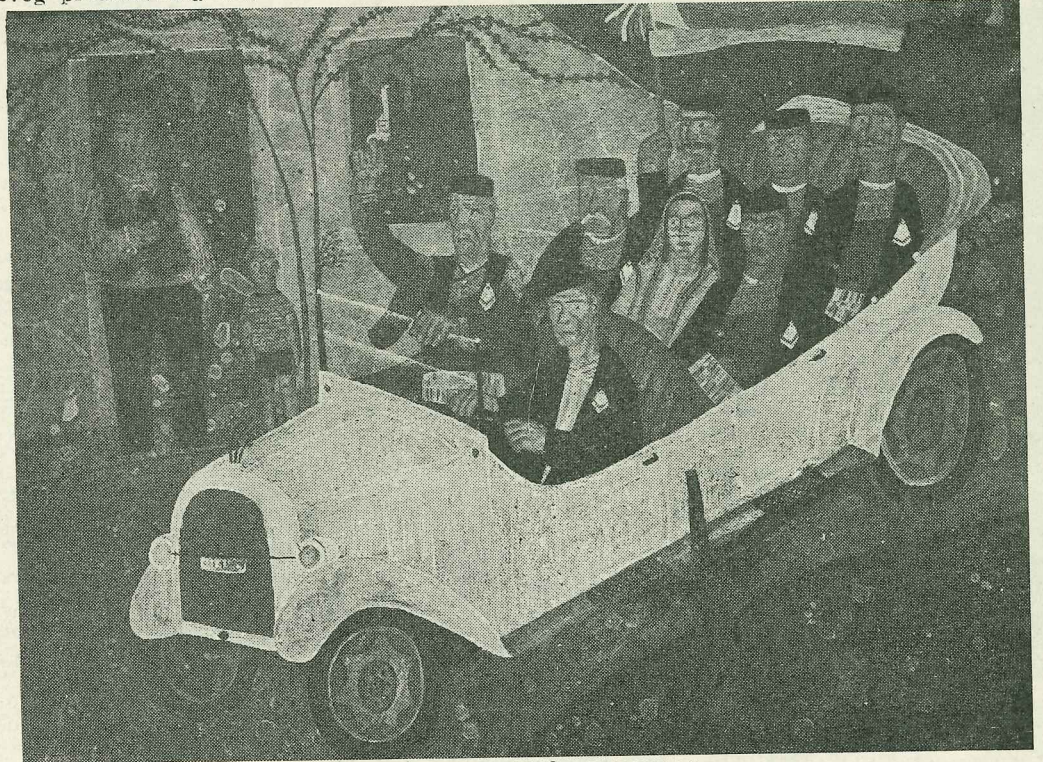
UČEŠĆE ČLANSTVA U DRUŠTVENOM UPRAVLJANJU

Veliki broj članova ULUCGa uključen je u društveno upravljanje pojedinih grana društvenog i privrednog života u Republici tako da ULUCG ima svoje članove u:

1. Savjetu za kulturu NRCG
2. Upravnom odboru Kulturno-umjetničke poslovnice NRCG
3. Filmskom savjetu „Lovćen filma“
4. Savjetu za prosvetu NRCG
5. Muzejskom savjetu Umjetničke galerije, Etnografskog muzeja i Državnog muzeja.
6. Školskom odboru Muzičke škole u Cetinju
7. Upravnom odboru Komunalnog preduzeća u Cetinju
8. Savjetu za stambena pitanja nekih komuna
9. Upravnom odboru „Letnjih igara“ u Cetinju
10. Savjetima za prosvjetu u raznim komunama gdje članovi žive i rade

UČEŠĆE ČLANSTVA U RAZNIM DRUŠTVENIM I POLITIČKIM ORGANIZACIJAMA

1. U SSRN NR Crne Gore — ima svog člana
2. Kulturno-prosvjetnom savezu raznih komuna — ima svoje predstavnike
3. Turističkom savezu NRCG — ima svog predstavnika
4. Društvu prijatelja djece NRCG ima svog predstavnika itd.

VOJISLAV STANIĆ „SVADBA“

SARADNJA ČLANOVA U NAŠOJ DNEVNOJ ŠTAMPI I ČASOPISIMA

Članovi ULUCGa su redovno u ovom periodu saradivali u našoj dnevnoj štampi i časopisima svojim likovnim priložima, kako u Republici tako i van nje. Ta se saradnja ogleda u:

1. „Pobjedi“, „Stvaranju“, „Susretima“, „Političari“, „Borbi“, „Komunistu“, „Umjetnosti“, „Prosvjetnom radu“, „Mladosti“ itd.
- Udruženje likovnih umetnika Crne Gore primalo je znatno dotacije od društva, naročito za reprezentovanje likovnih umetnika u drugim republikama. Pored ovih davanja, zajednica je otkupljivala umetnička dela. Evo pregleda koji pokazuju kretanja ovih davanja zajednice.

DOTACIJE UDRUŽENJU OD STRANE NARODNE VLASTI

Udruženje je u ovom periodu za svoj rad na organizovanju izložbi u drugim republikama, Crnoj Gori i priredjivanju gostovanja iz drugih republika, kao i organizovanju jubilarских izložbi svojih najstarijih članova, koje je uvelo prvo praksu a prihvatila su ga i druga republička udruženja, dobilo dotacije:

1953. godine: 600.000 dinara
 1954. godine: 470.000 dinara
 1955. godine: 400.000 dinara
 1956. godine: 820.000 dinara
 1957. godine: 210.000 dinara
 1958. godine: 230.000 dinara
 1959. godine: 460.000 dinara
 1960. godine: 300.000 dinara
 1961. godine: 300.000 dinara

Ukupno 3.790.000 dinara

ULUCG je od svojih prihoda tj. od ubiranja procenata 10% od svojih članova gore navedenoj sumi priložio 530.000 dinara.

OTKUP RADOVA U PERIODU 1953-1961. GODINE

Ovom periodu sa gore navedenih izložbi ULUCGa otkupljeno je radova:

1953. godine: 440.000 dinara
 1954. godine: 990.000 dinara
 1955. godine: 600.000 dinara
 1956. godine: 1400.000 dinara
 1957. godine: 750.000 dinara
 1958. godine: 1120.000 dinara
 1959. godine: 830.000 dinara
 1960. godine: 725.000 dinara
 1961. godine: 530.000 dinara

Ukupno: 7.385.000 dinara.

Osim ovih davanja, članovi udruženja likovnih umetnika Crne Gore dobijali su stipendije ili druge oblike materijalne po-

moći za svoje stručno usavršavanje. Umetnici su pretežno odlazili u inostranstvo.

STIPENDIJE I PUTOVANJA U INOSTRANSTVO

U ovom periodu od strane Izvršnog Vijeća NRCG omogućeno je putovanje u inostranstvo radi usavršavanja:

1. Prijicu Aleksandru u Grčku 1953. godine
2. Borozanu Marku u Grčku 1953. godine
3. Svim članovima ULUCGa u Italiju (Venecija, Padova, Firenca) 1954. godine
4. Tomanoviću Luku u Francusku 1957. godine
5. Prijicu Aleksandru u Francusku 1957. godine

Izložbe u zemlji

IZLOŽBE U ZEMLJI
OD 1 APRILA DO 1 JULA 1962.

BEOGRAD

U Salonu Moderne galerije u drugoj polovini maja bila je samostalna izložba grafike Mihajla Petrova, profesora Akademije za primenu umetnosti u Beogradu. U junu mesecu izlagali su, od 1. do 15. juna slovenački vajar Drago Tršar iz Ljubljane, a od 15. do 30. juna Ivan Generalić, slikar iz Hleblina.

U Umetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu, od 21. aprila do 18. maja bila je XXXIII. Proletnja izložba ULUS-a. Od 20. do 31. maja bila je komemorativna izložba beogradskog slikara Miloša Golubovića. U junu, od 1. do 10. izlagala je beogradska slikarka Olivera Kangrga i od 21. do 30. slovenački slikar Ferdo Majer iz Kamnika.

U Umetničkoj galeriji ULUS na Terazijama od 10. do 20. aprila izlagali su slikari Miroslav Djordjević i Aleksandar Risteski. U maju, od 1. do 10., bila je samostalna izložba slikara Mihajla Berendžije, od 21. do 31. bila je izložba slika Aleksandra Jeremića. Od 1. do 10. jula izlagao je Radoslav Duhović, vajar iz Splita.

U galeriji Muzeja primenjenih umetnosti sredinom aprila bila je izložba skopskog umetnika Duška Stojanovskog. Izlagao je 18 tapiserija. Početkom maja bila je samostalna izložba keramike beogradskog arhitekta Nebojše Delje.

U galeriji Doma JNA bila je otvorena sredinom aprila izložba novosadskih umetnika Radmile Graovac, Bogomila Karlavariša, Milana Kečića, Milana Kerca i Milivoja Nikolajevića. Početkom maja izlagali su umetnici iz Sarajeva: slikari Borislav Aleksić, Franjo Likar, Ljubo Lah, Afan Ramić i Branislav Subotić, vajari Nikola Njirić i Mirko Ostoja. Sredinom juna meseca bila je izložba tapiserije novosadskog „Atelje 61“. Bile su izložene tapiserije po nacrtima Boška Petrovića, Olivere Galović, Lazara Vujaklije, Ankice Oprešnik, Stojana Čelića, Mladena Srbinovića, Boška Karanovića, Milana Konjovića, Etelke Tobolke, Jovana Krathovila i Dragutina Cigarića.

U Maloj galeriji novinara Siniše Paukovića na Dedinju bila je otvorena sredinom aprila izložba slikara Janka Brašića iz Oparića. Bilo je izloženo oko dvadeset ulja, akvarela i crteža.

U Maloj galeriji kulturnog centra bila je otvorena maja meseca retrospektivna izložba „Akt u beogradskom slikarstvu od 1918. do 1941.“. Izlagali su Pavle Vasić, Djordje Popović, Veljko Stanojević, Živorad Nastasijević, Vasa Pomorišac, Milena Pavlović-Barili, Jovan Bijelić, Milan Konjović, Sava Sumanović, Ignjat Job, Zora Petrović, Milivoje Uzelać, Beta Vukanović, Ivan Lučev, Ivan Radović, Mihajlo Petrov, Milenko Šerban, Nedeljko Gvozdenović, Ivan Tabaković i Noje Zivanović.

BEČEJ

U prostorijama Galerije slika 20. aprila bila je otvorena samostalna izložba skulpture subotičkog vajara Almaši Gabora.

BITOLI

U Umetničkoj galeriji „Moša Pijade“ bila je otvorena samostalna izložba slikara Tode Ivanovskog, izlagao je crteže, akvarele i slike.

VRŠAC

Beogradska slikarka Ana Piksijades otvorila je u galeriji u Vršcu 1. juna samostalnu izložbu slika i grafike.

VRNJJAČKA BANJA

Izložba 40 dela posleratnog jugoslovenskog slikarstva iz zbirke Moderne galerije u Beogradu, bila je otvorena 23. juna u Vrnjačkoj banji.

IVANGRAD

Junu meseca bila je otvorena samostalna izložba slika Aljo Smajlagića na kojoj je bio izložio 21 rad u ulju i akvarelu.

KOSOVSKA MITROVICA

U Domu kulture bila je otvorena početkom juna izložba slikara Mire i Trajka Stojanovića. Izložili su 20 radova u ulju, temperi i akvarelu.

LJUBLJANA

U Domu JNA bila je otvorena maja meseca izložba slikarke Mire Pregelj koja je izlagala tempere na staklu. Početkom juna bila je otvorena izložba slovenačkog slikara Bogdana Mesika i Aldarja Zaharijaša, vajara iz Zrenjanina.

METKOVIĆ

Početkom juna meseca bila je otvorena u prostorijama čitaonice samostalna izložba slikara Smiljana Popovića. Izložio je 26 radova.

MARIBOR

U Umetničkoj galeriji 18. aprila bila je otvorena III. Medjunarodna izložba drvoreza „Xylon“. Izlagalo je 160 autora, 270 drvoreza.

NOVI SAD

U Galeriji Matice srpske bila je otvorena juna meseca izložba tapiserija „Atelje 61“, na kojoj je bilo izloženo 21 tapiserija izradjena u radionici na Petrovaradinskoj tvrđavi po nacrtima Milana Konjovića, Boška Petrovića, Ankice Oprešnik, Lazara Vujaklije, Stojana Čelića, Mladena Srbinovića, Boška Karanovića, Jovana Krathovila i Dragutina Cigarića, Olivere Galović i Etelke Tobolke.

U gradskoj izložbenoj dvorani bila je otvorena 14. aprila izložba slikara Petra Kubičela.

ZADAR

Od 26. juna do 4. jula bila je otvorena komemorativna izložba slikara Ljubomira Nakića u Gradskoj loži.

ZAGREB

U Salonu LIKUM početkom juna izlagao je svoja ulja osječki slikar Zvonimir Manojlović.

U salonu „Studio G“, početkom juna izlagao je beogradski slikar Radomir Damjanović 15 radova u ulju.

U Klubu književnika 7. juna bila je otvorena izložba slikara-primitivca Stjepana Stolnika iz okoline Vараždina. Izložio je oko dvadeset ulja na platnu, staklu i drvetu.

U kabinetu grafike, 16 aprila bila je otvorena izložba slovenačkog grafičara Karela Zelenka iz Ljubljane. Izlagao je 50 grafičkih listova.

POREČ

Drugi porečki anele likovnih umetnosti bio je otvoren 1. jula u staroj Romanskoj kući. Na izložbi su izlagali svoje radove Quintino Basanić, Branko Becić, Stevo Binički, Ema Bursać, Zdenko Gradiš, Edo Kovačić, Nenad Krivić, Milena Lah, Antun Motika, Oton Postružnik, Zlatko Prica, Ivan Režek, Ljubo Skrnjug, Zlatko Šulentić, Marino Tartalja i Fedor Vajić.

RIJEKA

U Malom salonu na Korzou 16. aprila bila je otvorena posmrtna izložba slika i crteža Mirka Uzorinca. Izložba je organizovana pod pokroviteljstvom „Novog lista“. U maju je bila izložba skulptura i crteža Ksenije Kantoci i gvaševa i keramike Marte Erlih, umetnica iz Zagreba.

SARAJEVO

U klubu kulturnih radnika bila je otvorena 20. juna izložba slika Ljiljane Rejmović i Seada Selimbegovića, studenata likovne akademije iz Beograda. Izložili su radove u ulju i grafici. Od 10. do 20. aprila bila je otvorena prva samostalna izložba sarajevskog slikara Huseina Balića na kojoj je izlagao 14 grafika.

U izložbenom paviljonu 8. juna bila je otvorena samostalna izložba slika i crteža beogradskog slikara Sabahadina Hodžića povodom 30 godišnjice umetničkog rada. Izlagao je 16 ulja i 12 crteža.

SKOPJE

U Radničkom domu izlagali su aprila meseca trojica skopskih umetnika Bogoljub Ivković, slikar, Petar Hadžibošković, vajar i Dragutin Avramovski, grafičar. Izlagali su 28 radova.

U Salonu DSVR bila je otvorena 4. juna prva samostalna izložba dvojice mladih umetnika, Gligor Cemerški i Nasko Bekarovski. Oni su izlagali crteže, slike i skulpturu.

SPLIT

U Salonu ULUH bila je otvorena 10. juna izložba likovnih radova slikarske kolonije iz Bačke Topole koju je organizovala kulturno prosvetna zajednica Subotice.

U Muzeju grada početkom juna bila je otvorena izložba vajara Pavao Perica i keramičarke Vande Majer. Umetnica je izložila devet tanjira a vajar sedam skulptura.

U Galeriji umetnina 14. juna bila je otvorena samostalna izložba zagrebačkog slikara Vasilija Jordana. Izlagao je 7 ulja, 5 tempera i 4 crteža.

SLOVENJ GRADEC

U organizaciji Moderne galerije iz Beograda i Umetničkog paviljona u Slovenj Gradecu, bila je otvorena 10. juna u prostorijama Umetničke galerije izložba pod nazivom „Posleratna srpska likovna umetnost“, bilo je izloženo 63 ulja, grafike i tapiserija od 37 srpskih likovnih umetnika.

SOMBOR

Krajem maja bila je otvorena u Gradskom muzeju izložba petorice savremenih vojvodjanskih umetnika. Oko 50 radova u ulju, grafici, gipsu i terakoti izlagali su Radmila Graovac, Bogomil Karlavariš, Milan Kečić, Milan Kerac i Milivoje Nikolajević.

SUBOTICA

U Domu armije bila je otvorena 20. aprila samostalna izložba slika A. Balaža Izlagao je oko trideset akvarela i ulja.

TITOGRAĐ

U Umetničkom paviljonu bila je juna meseca izložba tri titogradske umetnice: Dunja Djurović, Stanka Lainović i Ksenija Tošić, slikarke.

CETINJE

U Paviljonu bila je otvorena 1. maja izložba grupe likovnih umetnika članova podružnice ULUCG-a. Izlagali su Miloš Vušković, Gojko Berkuljan, Dušan Brajović, Milan Pavlović, Slobodan Djurić, Marko Borozan i Milo Božović.

CELOVEC

Sredinom juna u „Galerija 61“ bila je otvorena izložba ulja i akvarela France Slana.

ČAČAK

U Dvorani gimnazije bila je otvorena 22 aprila izložba „Nadežda i savremenici“. Bilo je prikazano 37 slika, Nadežde Petrović, Koste Miličevića, Milana Milovanovića, Josipa Račića, Miroslava Kraljevića, Vladimira Becića, Oskara Hermana, Matije Jame i Riharda Jakopiča. Izložba je organizovana uz pomoć Moderne galerije iz Ljubljane, Moderne galerije Jugoslovenske akademije umetnosti i umetnosti iz Zagreba i Narodnog Muzeja iz Beograda.

nagrade

U Modernoj galeriji na Rijeci otvoren je 2. juna II. Bijenale mladih umetnika i dodeljene su sledeće nagrade: prva nagrada za slikarstvo u iznosu od 150.000 dinara Vasiliju Jordanu iz Zagreba, izvanredna nagrada za celokupna dela u iznosu od 150.000 dinara dodeljena je Vladimiru Veličkoviću iz Beograda. Druga nagrada za slikarstvo u iznosu od 100.000 dinara dodeljena je Zivojnu Turinskom iz Zagreba za sliku „Vertikalna 18“. Prva nagrada za vajarstvo u iznosu od 100.000 dinara dodeljena je Zlatku Čularu iz Zagreba za skulpturu „Leš koji se smeje“.

Na XXXI. Medjunarodnom bijenalu u Veneciji žiri je dodelio nagradu „Artur Lejwa“ (New York) slovenačkom slikaru Janezu Berniku. Nagrada iznosi milion lira i namenjena je slikaru mladjem od 40 godina koji prvi put izlaže.

Nagrada „Vladimir Nazor“ za životno delo, u iznosu od milion dinara, dodeljena je vajar Franu Kršiniću za izvanredan doprinos našoj likovnoj umetnosti u 1961. godini. Nagrada od pola miliona dinara pripala je vajar Antunu Avgustinčiću za „Spomenik palim krajišnicima“ u Banjaluci, koji je otkriven prošle godine u čast proslave 20-godišnjice narodnog ustanka.

Na Drugoj zagrebačkoj izložbi jugoslovenske grafike koja se priredjuje svake druge godine u čast oslobodjenja grada Zagreba, ove godine su dodeljene sledeće nagrade: nagrada fonda za unapredjenje likovnih umetnosti „Moša Pijade“ u iznosu od 200.000 dinara dobio je Riko Debenjak, nagrada Saveta za kulturu Hrvatske u istom iznosu dodeljena je Janezu Berniku, nagrada Saveta za kulturu i prosvetu Slovenije u istom iznosu dodeljena je Miroslavu Suteju. Nagrada Narodnog odbora grada Zagreba u iznosu od 150.000 dinara dodeljena je Vladimiru Makucu, nagrada Jugoslovenske akademije u iznosu od 100.000 dinara dodeljena je Radovanu Kragulju i nagrada u istom iznosu Moderne galerije iz Ljubljane dodeljena je zagrebačkom slikaru Ivanu Picelju. Dodeljeno je i šest otkupnih nagrada po 500.000 dinara: nagrada Kabineta grafike dobio je Miodrag Nagori, nagradu Moderne galerije grada Beograda Zlatko Bourek, Novinskog izdavačkog preduzeća „Borba“ Marijan Detoni, Grafičkog zavoda Hrvatske Jože Horvat-Jaki, Izdavačkog zavoda Jugoslovenske akademije Karel Zelenko i Izdavačkog preduzeća „Zora“ Anka Oprešnik.

Na VII Sterijinom pozorju u Novom Sadu za najbolju inscenaciju dodeljena je nagrada u iznosu od 200.000 dinara, diploma i zlatna značka vajar Janezu Lenasiju za predstavu „Afera“.

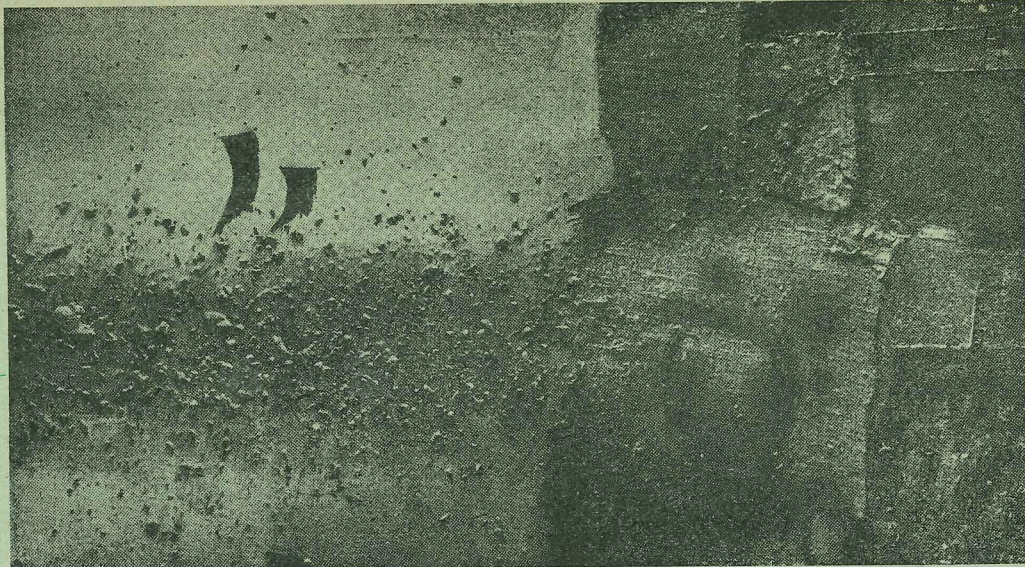
Na anonimnom konkursu za spomenik revolucije u Ljubljani dodeljene su sledeće nagrade: prvu nagradu nije niko primio, drugu nagradu od 1.000.000 dinara dobio je vajar Drago Tršar a dve treće nagrade od po 750.000 dinara, Miodrag Zivković i Momčilo Krković, vajari iz Beograda.

Sedmojulsku nagradu, koja se dodeljuje povodom dana ustanka u Srbiji, za životno delo u visini od 1.000.000 dinara dobili su slikar Milan Konjović i vajar Rista Stijević. Nagrada u visini od 500.000 dinara dobio je slikar Zoran Petrović za crteže i skulpture prikazane na samostalnoj izložbi u salonu Moderne galerije.

SPOMENICI PALIM BORCIMA U CRNOJ GORI

Spomenike palim borcima u NR Crnoj Gori izradili su:

1. Luka Tomanović: Spomenik palim borcima u Hercegovom
2. Luka Tomanović: Spomenik palim borcima u Kotoru
3. Luka Tomanović: Spomenik palim borcima u Grblju i Konavlima
4. Vojislav Djokić: Spomenik palom borcu u Titogradu
5. Drago Djurović: Spomenik palim borcima u Pičevljima
6. Drago Djurović: Spomenik palim borcima u Danilovgradu
7. Vojislav Stanić: Spomenik osnivanu KPJ za Crnu Goru Jovanu Tomaševiću u Titogradu

JANEZ BERNIK — „LOGOR NOMADA“

Međunarodni konkurs slikarstva i skulptura u Monte Karlu III Salon BOSSIO

Međunarodni konkurs slikarstva i skulpture u Monte Karlu III Salon BOSSIO.

III Međunarodni konkurs Salon Bossie za slikarstvo i vajarstvo biće otvoren u novembru ove godine u Monte Karlu.

Naš Savez je dobio poziv da zainteresuje svoje članstvo za taj Konkurs i da ga upozna sa uslovima što ovom prilikom i činimo.

Ovaj Salon je otvoren za sve umetnike slikare i skulptore u svetu bez obzira na godine i oni mogu učestvovati sa izboru bez obzira na sadržaj i pravac.

U obzir dolaze crteži, slike, gvaševi, gravire, skulpture itd. opremljene za izložbu i da ne predju ve. 73x60 cm. računajući uspravno (Figure)

Izložba će se održati u prostorijama „Jardin L'Hiver de l'Hermitage“ u Monte Karlu.

Žiriju predsedava Marcel de Paredes, predsednik Nacionalnog komiteta

AIAPA Monaka, a sastavljen je od poznatih kritičara i umetnika.

Nagrada Generalnog sekretarijata za turizam i informacije kneževine Monaka.

Glavna međunarodna nagrada za slikarstvo,

Glavna međunarodna nagrada za skulpturu,

Prva međunarodna nagrada za slikarstvo,

Prva međunarodna nagrada za skulpturu,

Druga međunarodna nagrada za slikarstvo,

Druga međunarodna nagrada za skulpturu,

Specijalna Nacionalne komisije UNESCO za najboljeg slikara mladjeg od 30 godina.

Specijalna nagrada grada Monaka. itd.

Troškovi transporta padaju na teret izlagača.

POVODOM IZLOŽBE U ATINI

U okviru Međunarodnog festivala drame u Epidaurusu Savez likovnih umetnika Jugoslavije primio je poziv za učestvovanje na Međunarodnoj izložbi scenografije u Atini. Januara meseca ove godine izvršen je izbor izlagača i isti su odmah obavešteni. Pozvani umetnici su se obavezali da do 15 maja predaju radove, međutim, određenog datuma od osmoro umetnika odazvalo se samo troje. Organizatori izložbe, zbog nemarnosti članova Saveza likovnih umetnika i Saveza likovnih umetnika primenjenih umetnosti, bili su prinudjeni da pošalju sa zakašnjenjem, nepotpunu izložbu za Grčku.

Izložba scenografije otvorena je 15 juna u palati Zappeion u Atini. U jugoslovenskom delu izlažu: Vladislav Lalicki, scenograf iz Beograda, Inga Bregovac, kostimograf iz Zagreba, ing. Božidar Rašica, arhitekta iz Zagreba i Zuko Džumhur, slikar iz Beograda.

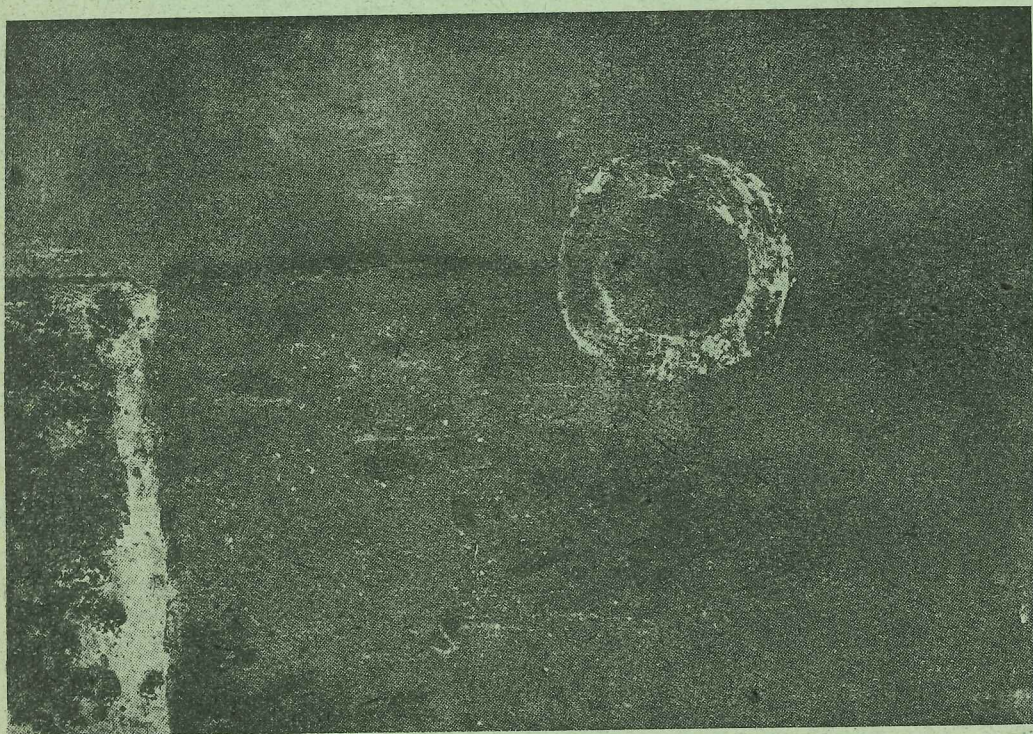
II BIENALE MLADIH NA RIJECI

Od velikog broja prispelih radova (217) žiri je za II Bijenale mladih, koji je 2 juna svečano otvoren u Rijeci odabrao 83 rada četrdeset i sedmoro slikara i vajara. Ovu smotru dostignuća naših umetnika do 32 godine starosti, koja po oceni stručnjaka predstavlja vidan napredak prema onoj od pre dve godine, otvorio je predsednik Narodnog odbora opštine Nikola Pavletić. Svečanom otvaranju izložbe prisustvovala je Anica Magašić, predsednik Saveta za nauku i kulturu NRH i rektor umetničke Akademije u Beogradu prof. Djordje Andrejević-Kun.

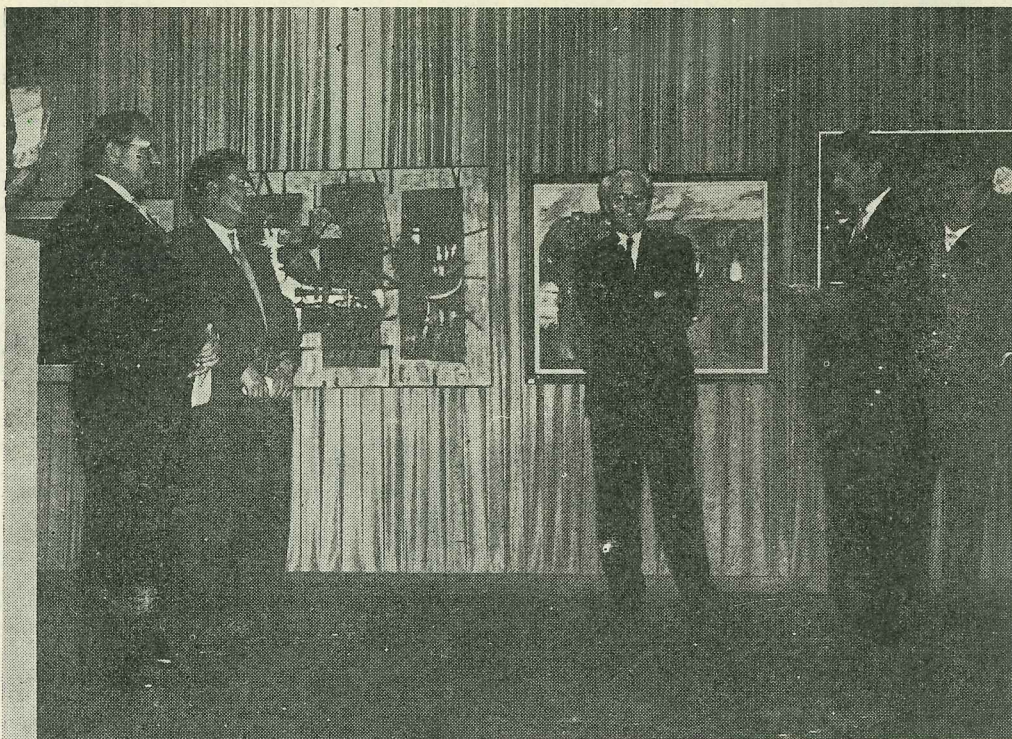
Bijenale mladih organizovala je Moderna galerija u Rijeci uz pomoć fonda „Moša Pijade“. Za ovogodišnji bijenale Savet za nauku i kulturu Hrvatske dao je 500.000 dinara koji su podeljeni kao nagrade za najbolja ostvarenja, dok je fond Moše Pijade iz Beograda otkupio sedam slika i jednu skulpturu u vrednosti od milion dinara za Galeriju „Moša Pijade“ u Ohridu.

Žiri, u sastavu Djordje Andrejević-Kun, rektor Umetničke akademije u Beogradu, Božo Bek, direktor Moderne galerije iz Zagreba, Marija Čanić, kustos Moderne galerije i Rijeci, Vlado Potočnjak, predsednik Saveta Moderne galerije i Boris Vižintin, direktor Moderne galerije dodelili su tri nagrade za slikarstvo i jednu za skulpturu.

Bijenale će biti otvoren do početka septembra.

JANEZ BERNIK „UGAŠENO KAMENJE“

SA OTVARANJA IZLOŽBE ULUSA U TITOGRAU

6. Vuškoviću Milošu u Italiju 1958 godine

1. Vuko Radović — Izložbu u prostorija-1958 godine

Iz fonda „Moša Pijade“ stipendirani su slijedeći drugovi-ce za boravak u Francuskoj u vremenu od dva mjeseca:

1. Stanić Vojislav 1958 godine
2. Vujović-Tošić Ksenija 1958 godine
3. Leković Veliša 1960 godine
4. Lainović Cvjetko 1960 godine
5. Berkuljan Gojko 1959 godine
6. Djarović Danja 1961 godine
7. Popović Mišo 1961 godine

Uslovi za umetnički rad članova Udruženja u Crnoj Gori su veoma teški. Poseban je problem što članovi Udruženja žive u raznim mestima, a u njima nema uvek razumevanja za njihov stvaralački rad. Udruženje je nastojalo da se ovo pitanje reši.

ATELJEI ČLANOVA

U ovom pitanju udruženje nije moglo da naidje na razumevanje kod nadležnih u komunama, mada je i preko Izvršnog vijeća NRCG pismeno nekoliko puta predlagalo da se to pitanje u komunama Hercegnovi, Cetinje, Titograd, Nikšić i Bar gdje živi naše članstvo, riješi putem izgradnje podkrovnih ateljea u novogradnjama stambenih zgrada, kojih ima u svim navedenim komunama. Sa malo zalaganja nadležnih to se pitanje moglo do sada u potpunosti riješiti, kao što se riješilo u nekim republikama koje su to sprovele ovim putem. Poznato je da se sa minimumom sredstava jedno potkrovlje može da uredi za nekoliko ateljea, čime bi se popravio nezavidan položaj većine članova koji nemaju ni minimum uslova za rad, jer žive i rade u jednoj jedinjoj prostoriji od 3x4m. Sa ovakvim uslovima nema ni govora o nekom vidnijem radu u napretku mladih umetnika. Neshvatljivo je da pojedine komune imaju mišljenje da im profesionalni likovni kadar nije potreban i ne obraćaju mu pažnje, kada se zna da se ti ljudi, samo ako se pravilno uključe u rad, mogu koristiti od uredjenja ulice pa do svih mogućih ostalih zahtjeva i potreba.

Na posljednjem Plenumu Udruženja održanom u Titogradu 25 novembra prošle godine naročita pažnja bila je posvećena pitanju rada članova i njihovih ateljea. Da bi se ovo pitanje moglo brže rešiti, tom prilikom je formirana komisija koja ima zadatak da upozna sve nadležne faktore sa situacijom i da predloži odgovarajuća rešenja za izgradnju ateljea.

Veliki uspeh postiglo je Udruženje izgradnjom Umetničkog paviljona u Titogradu.

UMJETNIČKI PAVILJON U TITOGRAU

Izgradnjom ovog paviljona omogućen je mnogo življi rad našeg članstva a i drugih organizacija, tako je pored likovnih izložbi našeg članstva u paviljonu priredjeno:

1. Izložba umetničke fotografije Udruženja foto-amatera NRCG 1958 godine
2. Izložba dječjih crteža u NRCG 1958 i 1961 godine
3. Izložba fresaka iz NRCG 1958 godine
4. Izložba rada Fiskulturnog saveza NRCG 1958 godine.
5. Izložba radova učenika u privredi iz Titograda 1958 godine

6. 1 marta otvoreni se izložba Zanatske komore NRCG (čilimarstvo).

7. Izložba kluba studenata Titograd
8. Izložba reprodukcija majstora-impressionista 1961 godine
9. Izložba „Jugoslovensko slikarstvo XIX i XX vijeka 1961 godine

Likovni umetnici Crne Gore su razvili veoma živu izložbenu aktivnost kako u samoj Crnoj Gori tako i u drugim republikama.

IZLOŽBE

U ovom periodu ULUCG je priredio slijedeće izložbe izvršavajući zaključke III Kongresa likovnih umjetnika Jugoslavije održanog od 10—12 maja 1953 godine u Ohridu i time prvi od udruženja u zemlji ispunio taj postavljeni zadatak. Kritike i osvrti na te izložbe bili su dobri, tako da se može u potpunosti biti zadovoljno. Organizovane su slijedeće izložbe:

1. Vuko Radović — Izložbu u prostorija-1956 i 1959 godine
2. Izložba ULUCGa u Zagrebu 1954 godine u Ljubljani 1954 i 1960 godine
3. Izložba ULUCGa u Sarajevu 1955 godine

5. Izložba ULUCGa u Skoplju 1957 godine, Novom Sadu 1959 i Prištini 1960 g. Isto tako u Beogradu su priredili svoje samostalne izložbe slijedeći drugovi:

1. Vuko Radović — Izložbu u protorijama Vanarmijskog vaspitanja omladine 1957 godine, u Ljubljani 1959 godine
2. Vojislav Stanić — Izložbu u ULUSOVOJ galeriji 1958 godine i
3. Aleksandar Prijic — Izložbu u ULUSOVOJ galeriji 1958 godine.

U NR Crnoj Gori ULUCG je u ovom periodu priredio izložbu:

1. Izložba povodom proslave 13 jula u Bijelom Polju i Ivangradu 1953 godine
2. Izložba povodom Dana Republike u Baru 1954. godine.
3. Izložba povodom proslave 13 jula u Pljevljima 1955 godine
4. Jubilarna izložba u Titogradu 1956 godine

5. Izložba povodom Dana Republike u Titogradu 1958 godine.

U Crnoj Gori u ovom periodu a na osnovu odluke same godišnje skupštine ULUCGa da se forsira rad članstva preko organizovanja samostalnih izložbi i izložbi grupa, koje je III Kongres poslije dugih diskusija usvojio kao pravilne i poželjne, što se i odrazilo u čitavoj zemlji, jer je od tada likovni život u FNRJ u potpunom zamahu, priredjene su samostalne izložbe:

1. Vušković Miloš — izložba karikature povodom 13 Jula u Titogradu 1954 godine
2. uVušković Miloš — izložba slika u Cetinju 1954 godine i Titogradu 1957 godine
3. Prijic Aleksandar — izložba slika 1. maja u Cetinju 1954 godine
4. Prijic Aleksandar — izložba slika u Cetinju 1958 godine
5. Pravilović Djordje — izložba slika u Cetinju 1954 godine
6. Pravilović Djordje — izložba slika u Cetinju i Titogradu 1958 god.
7. Daljev Mirko — izložba slika u Hercegnovom 1954 godine
8. Daljev Mirko — izložba slika u Titogradu 1956 godine
9. Stanković Luka — izložba grafike u Titogradu 1956. godine.
10. Stanković Luka — izložba grafike u Nikšiću 1956 godine.
11. Lainović Cvjetko — izložba slika u Titogradu i Cetinju 1956 god.
12. Lainović Cvjetko — izložba slika u Titogradu 1957 godine
13. Nikola Vujošević — izložba slika u Titogradu 1958 godine
14. Radović Vuko — izložba slika u Nikšiću 1958, i 1959 god.
15. Djuranović Mato — izložba slika u Tivtu 1954 godine
16. Djuranović Mato — izložba slika u Kotoru 1957. godine i Beogradu i Splitu 1959 g.
17. Vujović Savo — izložba slika u Cetinju 1957 godine.

Izložbe Vuškovića Miloša i Vujovića Sava u 1957 godini bile su jubilarne izložbe povodom njihovog 35-to godišnjeg umjetničkog rada koje je ULUCG priredio.

U ovom periodu grupa „Trojice“ osnovana 1951. godine koju sačinjavaju Prijic-Berkuljan i Filipović kasnije Djurović, umjesto Berkuljana, organizovala je:

1. Izložbu u Cetinju povodom 1 maja 1955 godine
2. Izložbu u Titogradu povodom 1 maja 1956 godine
3. Izložbu u Nikšiću povodom 13 jula 1956 godine
4. Izložbu u Titogradu povodom 1 maja 1958 i 1960 godine

ULUCG je u tom periodu organizovao gostovanja umjetnika iz drugih republika i to:

1. Izložbu karikature Pjera Križanića u Cetinju i Titogradu 1954 godine
2. Izložbu slovenačkih, srpskih, makedonskih, bosanskih i vojvodjanskih umjetnika u Cetinju i Titogradu, 1954, 1959 i 1960 g.

Članovi Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore učestvovali su sa svojim radovima na saveznim (jugoslovenskim) izložbama:

1. u Dubrovniku 1954 godine
2. u Ljubljani 1955 godine
3. u Sarajevu 1956 godine.

Povodom otvaranja novog umjetničkog paviljona u Titogradu i proslave 13 Jula ULUCG je priredio u Titogradu:

1. Jubilarnu izložbu slika Petra Lubarde, povodom 30-to godišnjice njegovog plodnog rada.
2. Jubilarne izložbe Rista Stijovića i Jovana Zonjića 1960 godine

Mole se članovi saveza, koji još nisu svojim udruženjima predali popunjene kartone, da to učine najdalje do 1. jula 1962. godine

ZAKLJUČCI SA GODIŠNJE SKUPŠTINE ULUCG-A

Udruženja likovnih umetnika Crne Gore Godišnja skupština je održana 28. novembra 1960. godine

Na godišnjim skupštinama Udruženja najbolje se mogu uočiti problemi sa kojima se sukobljavaju umetnici u jednoj republici. Tako je i na godišnjoj skupštini Udruženja likovnih umetnika Crne Gore u diskusiji i zaključcima došlo do izražaja sve ono što treba rešavati da bi se likovna umetnost nesmetano dalje razvijala. U vezi sa održavanjem izložbi zaključeno je da se u okvirima proslave Dvadesetogodišnjice revolucije usklade planovi izložbi Udruženja i Odbora za proslavu. Takođe se predviđa da se godišnja izložba Udruženja prenese u neko mesto u unutrašnjosti republike, kao i da se članice Udruženja angažuju da Osmog marta organizuju svoju izložbu u Nikšiću. Udruženje je takođe predvidelo da organizuje izložbu Mata Djuranovića u Titogradu. Jedan od problema daljeg rada Umetničkog paviljona jeste da otvori svoj tekući račun i da na taj način Udruženje izdvoji svoju blagajnu od poslovanja Paviljona. Za rad u Umetničkom paviljonu potrebno je naći posebnog službenika. Takođe je rešeno da se izradi novi Pravilnik Umetničkog paviljona i da se uvedu nove tarife za zakupninu, koje bi bile različite za odgovarajuće kategorije zakupaca, a za umetnike, članove Saveza, ova zakupnina bi iznosila 1500 dinara dnevno. Prilikom razmatranja ovog pitanja konstatovano je da u Titogradu ima veoma mnogo izložbi, dok su fondovi za otkup mali, pa je predloženo da se smanji broj izložbi u Umetničkom paviljonu.

U zaključke je takođe ušlo da se podnese zahtev izvršnom veću NR Crne Gore da otkupi jednu kuću u Rosama koja bi služila kao kolonija slikara u Crnoj Gori. Od Saveta za kulturu NR Crne Gore trebalo bi tražiti da se svi javni umetnički radovi realizuju preko konkursa, da se takvi radovi prvenstveno poveravaju članovima Udruženja a ne drugim umetnicima, kako je to bio slučaj do sada. Pitanje ateljea treba takođe rešavati na taj način što bi se obrazložio ovaj zahtev Narodnom odboru Titograda. Formirana je i komisija koja će voditi stalnu brigu o pitanjima ateljea članova. U ovu komisiju ušli su Nada Stanić, Luka Tomanović i jedan član iz Titograda. U vezi sa likovnom politikom, a posebno sa politikom otkupa, zaključeno je da treba nastojati da se ravnomernije otkupljuju sa izložbi, jer se sa nekih izložbi otkupljuju radovi u milionskim iznosima, a sa drugih uopšte nema otkupa.

Rešeno je takođe da se i Udruženje angažuje na polju poboljšanja programa i plana likovnog vaspitanja u školama, posebno u pogledu povećanja broja nedeljnih časova iz ovog predmeta. U ovu komisiju su ušli Cvetko Dainović, Nikola Vujošević, Danica Djurović. Komisija je ovlašćena da u ime Udruženja pošalje određene zahteve Saveznom i republičkom zavodu za unapređenje nastave, kako bi se ova pitanja što pre rešila.

Takođe je zaključeno da se protestuje u Savezu likovnih umetnika Jugoslavije i u ostalim ustanovama povodom politike izlaganja u inostranstvu, kao i u pitanjima organizacije i trijenala u Beogradu. Protest u obliku zaključaka Godišnje skupštine napisao je komisija u sastavu — Aleksandar Prijčić, Gojko Berkuljan i Miloš Vušković.

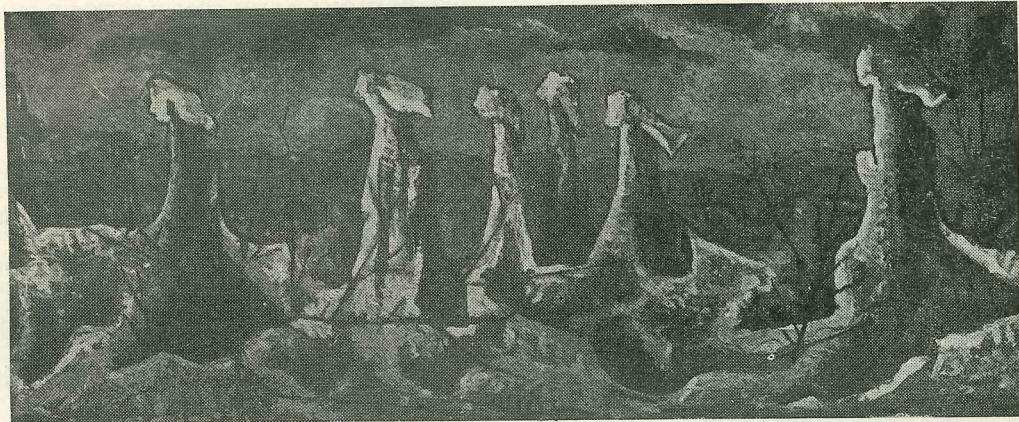
Na kraju je rešeno da se jedanput godišnje sazove plenum Udruženja radi obaveštavanja članova i uvida u rad uprave udruženja. Uprava bi morala da se sastaje najmanje tri puta godišnje, a godišnje skupštine udruženja likovnih umetnika treba da budu 24. novembra, a jesenja izložba članova u Titogradu 25. novembra.

Na kraju skupštine izabrana je nova Uprava udruženja likovnih umetnika Crne Gore u koju su ušli kao predsednik Aleksandar Prijčić, potpredsednik Nikola Vujošević, sekretar Danja Djurović, i kao članovi Vojislav Stanić, Gojko Berkuljan i Milenko Sindik. U Nadzorni odbor su ušli Mirko Borozan, Veliša Leković i Cvetko Lainović, a u Umetnički savet, Vojislav Stanić, Stanka Kranjec-Lainović, Miloš Vušković, Gojko Berkuljan i Milo Stojković.

PLENUM UDRUŽENJA ULUCG-A

Na plenumu Udruženja članovi su informisani o radu uprave udruženja u protekloj godini i donet je plan rada za sledeću godinu.

Analizirajući rad u protekloj godini konstatovano je da je uprava nastojala da zaključke sa prošlogodišnje skupštine realizuje, ali da je još uvek ostalo mnogo nerešenih pitanja. Tako se, između ostalog, konstatovalo da pitanje izgradnje ateljea nije rešeno i da za to snosi krivicu ranije formirana komisija, jer nije bila istrajna u traženju rešenja.

ALEKSANDAR PRIJČIĆ „KALUĐERICICE“

Pramedbe koje su pretpostavljale da izložba crnogorskih likovnih umetnika u Americi, koja je organizovana van Udruženja, nije u duhu pravila Udruženja, nije uvažena, jer se zaključilo da organizacija izložbe nije povredila pravila Udruženja.

Rešeno je da se uz molbe za stipendije iz Fonda „Moša Pijade“ daju potpuniji podaci i opširnije obrazloženje kako bi se preko Saveta za kulturu Crne Gore, doprinelo pravilnijem rešavanju ovih molbi u Upravi fonda.

Konstatovano je da u protekloj godini nije vođena pravilna otkupna politika, jer se nije uvek otkupljivao kvalitet, već je otkup zavisio od ličnosti koja izlaže. Takođe je konstatovano da je bilo propusta u radu Umetničkog paviljona, jer je on izdavan i amaterima.

U pogledu rada članova Udruženja u školama utvrđeno je da se samo u onim školama izlazi u susret umetnicima gde postoji razumevanje uprave škole, što ne bi trebalo da bude, već bi trebalo načelno da se pitanje reši. Svi članovi Udruženja likovnih umetnika Crne Gore popunili su svoje kartone, sem trojice, tako da će se članstvu dostaviti legitimacije tokom 1962. godine. Plenum se takođe slaže sa novim predlogom pravilnika, ali uz primedbe koje su dostavljene Savezu likovnih umetnika Jugoslavije. To se, pored ostalog odnosi i na formiranje podružnica Udruženja u Nikšiću, Hercegovom i na Cetinju, iako tamo nema potreban broj umetnika kako predviđa nacrt novog pravilnika.

Takođe je konstatovano, da članovi Udruženja ne obaveštavaju dopisnika „Biltena“ iz Crne Gore druga Vujoševića o svojim izložbama i drugim podacima tako da u „Biltenu“ ima praznina o likovnim događajima iz Crne Gore.

Analizirajući ove propuste, Plenum je

plan rada je, između ostalog, ušlo, formiranje nove komisije za izgradnju ateljea u koju su ušli Vušković, Prijčić, Tomanović i Sindik. Zadatak je ove komisije da napravi detaljan elaborat o problemima ateljea u Crnoj Gori.

Rešeno je da se Komisiji za kulturne veze sa inostranstvom uputi pismena predstavka u vezi sa politikom izlaganja u inostranstvu.

U vezi sa politikom izlaganja rešeno je doneo i plan rada za sledeću godinu. U sastavu Aleksandar Prijčić, Nikola Vujošević, Cvetko Lainović, Drago Vujanović i Olga Perović. Rešeno je takođe da se stupi u pregovore sa opštinama u cilju prenošenja izložbe Udruženja u mesta u unutrašnjosti. Povodom proslave Tripa Kokolja u Kotoru, Udruženje će u svojoj režiji da održi izložbu svojih članova u istom mestu. Zaključeno je takođe, da se od Fonda za unapređenje kulturne delatnosti u Republici traži dotacija za izložbu Udruženja u Zagrebu.

Udruženja će napisati pisma svim opštinama u kojima će osuditi politiku otkupa umetničkih radova koja do sada vlada. Kada je reč o amaterima, rešeno je da se predloži održavanje u dve godine jedne izložbe amatera iz cele Crne Gore,

ali ovu izložbu ne treba postavljati na komercijalnu osnovu.

Udruženje treba ponovo da uputi Savezu za prosvetu NR Crne Gore zahtev za smanjeno radno vreme u školi članovima Udruženja.

Udruženje treba takođe da pomogne rad na reorganizaciji škole u Hercegovom, te u tom cilju treba da traži podatke od Saveta za prosvetu NR Crne Gore, kao i mišljenje nastavničkog kolektiva iz Umetničke škole u Hercegovom.

Rešeno je da se za broj „Biltena“ koji će biti pretežno posvećen radu Udruženja likovnih umetnika Crne Gore obezbedi dovoljno podataka, kao i da učesnici u NOB-u daju nove potpunije podatke, kako bi se izbegli propusti koji su zapaženi u ranijoj saradnji sa „Biltenom“.

MONOGRAFIJA CRNOGORSKIH LIKOVNIH UMETNIKA

U pripremi je za štampu prva Monografija crnogorskih likovnih umetnika koja će obuhvatiti oko 45 slikara i vajara od najstarijih do najmlađih. Monografija će obuhvatiti oko 80 stranica teksta na našem i jednom stranom jeziku sa oko 200 reprodukcija veličine 27 × 24 cm.

Od najstarijih biće zasupljeni Vrbica, Poček, Brežanin, Bocarić Anastas i Spiro, Gregović i Novosel a od srednje Stijović, Milunović, Popović, Vukotić, Đuranović, Vušković, Vujović, Kujačić, Radović, Radonjić, Šobajić, Lubarda, i Božović, a od mlađih Berkuljan Vujović-Tošić Ksenija, Bulajić, Gržetić, Vujisić, Đurović Drago i Danja, Đurović Niko, Đurišić, Lazarević, Lainović, Leković, Lipovac, Luketić, Novaković, Pejović, Popović Mišo, Pravić, Prijčić, Radović Vuko, Stanić, Stanković, Tomanović Luka i Branko, Filipović, Žižić, Đurić i Vujošević.

UMJETNIČKE GALERIJE I ŠKOLE U CRNOJ GORI

Poslijeratni razvitak Crne Gore koji se veoma dinamično i napredno manifestovao u svim oblastima društvenog života, učinio je da u tim revolucionarnim promjenama mnoge grane umjetnosti, ne samo počnu novi život već i dobiju novu ulogu i društveni značaj. Takav je upravo slučaj sa likovnom umjetnošću.

Danas u Crnoj Gori postoji niz institucija i udruženja koja se bave problemima likovnog vaspitanja i umjetnosti. Posebnu ulogu u tome imaju umjetničke galerije. Prva galerija osnovana je u Cetinju 1950. godine čiji je zadatak da prikuplja i sredi djela domaćih i stranih umjetnika sa temama o Crnoj Gori kao i drugih likovnih djela nastalih na njenoj teritoriji. Mada Galerija treba prije svega da posjeduje takva i druga djela sa nacionalnim obeležjem i akcentom na savremenu crnogorsku likovnu umjetnost, ona ima i opšte jugoslovenski karakter.

Najstarija zbirka koju Galerija posjeduje su kopije fresaka iz XIII vijeka (Manastir Morača).

Iz istorije Crne Gore XV i XVI vijeka sakupljena je zbirka ikona, među kojima su najznačajnije one iz ikonopisačke škole Rafajlovića u Risnu.

Galerija posjeduje nekoliko radova našeg poznatog slikara baroka Tripa Kokolje.

Posebno mesto zauzimaju radovi starijih slikara Bukovca, Jovanovića, Jakšića, Miliševića, Predića, Nadežde Petrović i dr. Osobito interesovanje izazivaju portreti crnogoraca i slike sa motivima iz Crne Gore Jaroslava Čermaka, Đorđa Krstića, Paje Jovanovića, Novaka Radonića, Rista Stijovića, Ilije Šobajića i dr.

Od poznatijih crnogorskih likovnih umjetnika sa kraja XIX vijeka Galerija posjeduje radove Pera Počeka, Bocarića, Šobajića, Đoka Popovića i dr.

Posebno mjesto zauzimaju savremeni crnogorski slikari i vajari od najstarijih

do najmladih. Tu se zapažaju Lubarda, Milunović, Zonjić, Vušković, Radović, Vujović, Đuranović, Vukotić Mišo, a od najmladih Stanić, Leković, Prijić, Radović, Tomanović Luka, Pravilović, Berkuljan, Lainović, Đurović i dr.

Od umjetnika iz drugih republika Galerija posjeduje radove. Hegedušića, Dobrovića, Debenjaka, Generalića, Bijelića, Šimunovića, Gvozdenovića, Andrejević-Kuna, Martinoskog, Ličenoskog, Pregeđa, Sedeja, Protića i mnogih drugih.

Pored cetinjske galerije u Crnoj Gori je u prošloj godini osnovana i Moderna galerija u Titogradu. Ova mlada ustanova ima sada mnogo problema. Intenzivno se radi na sređivanju i prikupljanju likovnih djela koja se nalaze skoro po svim većim ustanovama u Republici. Mnoge od ovih ustanova dale su saglasnost o ustupanju tih djela, tako da se već sada raspolaze solidnom bazom, od koje se upravo počinje.

Vrijedna je pažnja i pomoć koju su Modernoj galeriji pružile neka savezne ustanove ustupajući joj razne eksponate, prije svega crnogorskih likovnih umjetnika.

Napori osnivača ove Galerije — Narodnog odbora opštine Titograd, biće usmjereni sada na podizanju zgrade za Galeriju, jer će ona tek tada moći da uspješno izvršava svoje zadatke i ulogu. Očekuje se da će već iduće godine početi njena izgradnja.

U cilju riješavanja pitanja kadra nastave likovnog vaspitanja u Crnoj Gori, osnovana je u Cetinju 1947. godine Umjetnička škola. Mada je ona zbog potreba više puta reorganizovana, ona je ipak odigrala i sada odigrava značajnu ulogu u propagiranju likovne umjetnosti kod nas.

IZLOŽBE ULUCG-A I NJEGOVIH ČLANOVA U 1961. GODINI

U prošloj 1961 godini likovni život u Crnoj Gori protekao je u znaku dalje afirmacije Udruženja likovnih umjetnika Crne

Gore, a samim tim i njegovih članova. Posebno je značajno da je nekoliko likovnih manifestacija bilo posvećeno jubileju Narodne revolucije. Tako je u Titogradu tradicionalna izložba ULUCG-a za Dan republike upravo bila takvog karaktera. Takođe su i članovi Aleksandar Prijić i Vojislav Žižić priredili samostalnu izložbu posvećenu tom jubileju na kojoj je Prijić dobio Trinaestojulsku nagradu za slikarstvo Savjeta za kulturu NR Crne Gore.

Decembra mjeseca otkriven je u Pljevljima spomenik palim borcima u pljevaljskoj bitci. Spomenik je djelo vajara Draga Djurovića i arhitekta Mirka Djukića i saradnika na izradi mozaika Branka Filipovića-Fila i Aleksandra Prijića.

Pored ovoga crnogorski likovni umjetnici priredili su sljedeće izložbe: U Nikšiću u čast Osmog marta grupa žena članica ULUCG-a Ksenija Vujović-Tošić, Danja Đurović, Stanka Lainović-Kranjec, Vjera Oraovac, Dobrića Džodžo, Stanislava Budeč i Nada Stanić. U Titogradu Vojislav Žižić — „Sivi eho“, Slobodan Djurić i Veliša Leković. Odajući priznanje za njegov dugogodišnji i uspješni rad na likovnom polju Udruženje likovnih umjetnika Crne Gore organizovalo je jubilarne izložbe Mila Milunovića i Mata Djuranovića.

Grupa članova ULUCG-a u Nikšiću Milenko Sindik, Branko Tomanović i Dobrića Džodžo priredili su u Nikšiću izložbu povodom Prvog maja.

U Beogradu u galeriji Doma JNA otvorili su zajedničku izložbu: Luka Tomanović, Vojislav Stanić, Ksenija Vujović-Tošić i Dobrića Džodžo.

Na izložbi „Ohridski motivi“ u Ohridu učestvovali su Milenko Sindik i Dobrića Džodžo a na I Trijenalu u Beogradu Miloš Vušković, Vuko Radović, Vojislav Stanić, a na izložbi Narodnooslobodilačka borba u djelima likovnih umjetnika Jugoslavije Miloš Vušković, Vojislav Stanić, Đorđe Pravilović, Cvjetko Lainović, Mato Djuranović, Milenko Sindik, Milo Stojković, Marko Borozan, Savo Vujović i Luka Tomanović. Na izložbi grafike u Zagrebu učestvovala je Dobrića Džodžo.

ULUCG je izložbu priredjenu za Dan republike prenio i otvorio na Cetinju, a cetinjsak grupa Miloš Vušković, Gojko Berkuljan, Milo Pavlović, Marko Borozan, Slobodan Djurić i Dušan Brajović otvorila je tradicionalnu izložbu za praznik rada, Prvi maj.

ODRŽANE I PREDVIĐENE IZLOŽBE ULUCG-A I NJEGOVIH ČLANOVA U 1962. GODINI

Do sada su priredjene sljedeće izložbe: Cvjetko Lainović — „Portreti i apstrakcije“, Vojislav Žižić — „Simfonija čelika“, grupa „Trojica“ — Aleksandar Prijić, Branko-Filo Filipović, Drago Đurović, zatim grupa članica ULUCG-a Danja Djurović Kranjec. Sve su ove izložbe održane u Ksenija Vujović-Tošić i Stanka Lainović-Titogradu.

U Beogradu u Domu JNA izlagao je Miloš Vušković. U Nikšiću je izlagala tamošnja grupa, Sindik, Tomanović i Džodžo, a samostalno Milenko Sindik. U Cetinje su izlagali Miloš Vušković, Gojko Berkuljan, Marko Borozan, Milo Pavlović, Slobodan Đurić i Dušan Brajović.

U Njujorku i nekim drugim gradovima SAD izlagali su Vojislav Stanić, Vuko Radović, Aleksandar Prijić, Cvjetko Lainović, Drago Djurović i Branko-Filo Filipović. U Parizu otvorio je samostalnu izložbu Mišo Popović.

U narednom periodu predviđene su izložbe: U Kotoru, povodom proslave 300 godišnjice rođenja slikara baroka Tripa Kokolje, izložba ULUCG-a. U Titogradu u okviru održavanja Skupštine Stalne Konferencije gradova izložba Udruženja, kao i tradicionalna izložba za Dan republike, članova ULUCG-a.

Pored navedenih biće priredjene i druge grupne i samostalne izložbe u Titogradu i drugim gradovima NR Crne Gore.

PETAR LUBARDA — „SIMFONIJA U PLAVOM“

MIHOVIL KRUŠLIN

Umro 6 juna 1962

Slikar Krušlin rođen je 4 septembra u Ključu na Sultu. Osnovnu školu završio je u rodnom mestu, a zatim tri i po godine šegrtske škole u Zagrebu. Godine 1907 upisuje se na Višu školu za umetnost i obrt, koju završava 1911. Kao stipendista boravio je 1912. godine u Parizu, kasnije više puta pohađa Italiju. Prvi put je izlagao 1905. godine u Zagrebu. Imao je preko dvadeset samostalnih izložbi.

Likovni kritičar Matko Peić piše: „Kao učenik M. K. Crnčića pomogao je svom profesoru s Lj. Babićem pri slikanju velike panorame „Pogled s Plasa“. Ta slika nastala u početku Krušlinova slikarskog razvoja, ostala je kao neka vrsta inspirativnog izvora. Krušlin je čitav svoj život slikao slične motive: široke panorame našeg mora ili naših rijeka. I paleta mu je bila odjek novih tipičnih akorda karakterističnih za harmoniju „Zagrebačke škole“: ljubičasto, zelenkasto i ružičasto.

Krušlinova orijentalnost unutar tradicionalnosti „Zagrebačke škole“ je u akvarelu. Ta vrlo retko upotrebljavana tehnika u povjesti hrvatskog modernog slikarstva našla je u sastavu Krušlinove slikarske ličnosti zanimljivu interpretaciju. Akvarelirao je nervom: živo opservirajući i sveže bilježeci život prirode. U prirodu se povukao odmah poslije akademije i u prirodi je umro“.

UČESNICI „FORMA VIVA“ 1962.

U Portorožu i Kostanjevici početkom jula biće organizovan susret vajara raznih narodnosti na međunarodnom simpozijumu u okviru organizacije „Forma viva“. Tako će u Portorožu klesati u kamenu pored jugoslovenskih vajara Janeza Lenassija, Branka Ružića i Jovana Kratkovila, Tadesse Belaineh iz Etiopije, Teddy Carasco iz Bolivije, Nino Cassani iz Italije, Methe Dharmani iz Indije, Otto Eder iz Austrije, Yoshio Hosoi iz Japana i Leo de Vries iz Belgije. U Kostanjevici u hrastovoj šumi sakupiće se Venecuelac Pedro Barreto, Nemačac Ebergard Fiedig, Amerikanac Loyd Glasson, Jugosloveni Stane Jarm. Petar Smajić i Vojin Stojić, Izraelac Havab Mehutan, Japanac Koichiro Chirota i Italijan Vittorio Tavernari. Očekuje se još prijava jednog poljskog vajara.

konkurs

SLOVENJ-GRADEC

Umetnički paviljon u Slovenj Gradecu i Savez inženjera i tehničara šumarske i drvne industrije Slovenije organizuje pod pokroviteljstvom Saveta za kulturu i prosvetu LRS i opštinskog NO Slovenj Gradec izložbu „Šuma u likovnoj umetnosti“. Izložba će biti otvorena 15 septembra u Slovenj Gradecu u okviru međunarodnog simpozija alpskih instituta za gajenje šuma, koji će biti u drugoj polovini septembra u Sloveniji.

Namena izložbe je susret jugoslovenskih umetnika i pregled likovnih dela na temu „Šuma i drvo u likovnoj umetnosti“. Za najbolja dela su raspisane nagrade: prva nagrada u visini 300.000 dinara, druge dve nagrade u visini 200.000 dinara, tri treće nagrade u visini 100.000 dinara i pet otkupnih nagrada u visini od 70.000 dinara.

RAD „ARTE“

Arta je udruženje građana, priljetelja likovnih umetnosti i posebno grafike koja tehničkim pogodnostima može za jeftiniju cenu da zadovolji standardnu potrebu čoveka da ukrasi prostor u kome živi i radi.

Udruženje u toku osam godina rada je ostvarilo značajne rezultate i uspostavilo kontakte sa istim ili sličnim društvima u nekoliko zemalja (Švajcarska, Italija, Austrija, Nemačka, Holandija, SAD, Kolumbija). Živa je delatnost Arte i razmena grafičkih listova sa ovim zemljama sa jedne strane doprinosi upoznavanju naše likovne kulture u drugim zemljama i omogućuje našim članovima da pod istim uslovima dođu do stranih listova kao i jugoslovenskih. Kratak bilans rada je objavljivanje 70 grafičkih listova od velikog broja jugoslovenskih autora i preko 750 članova udruženja.

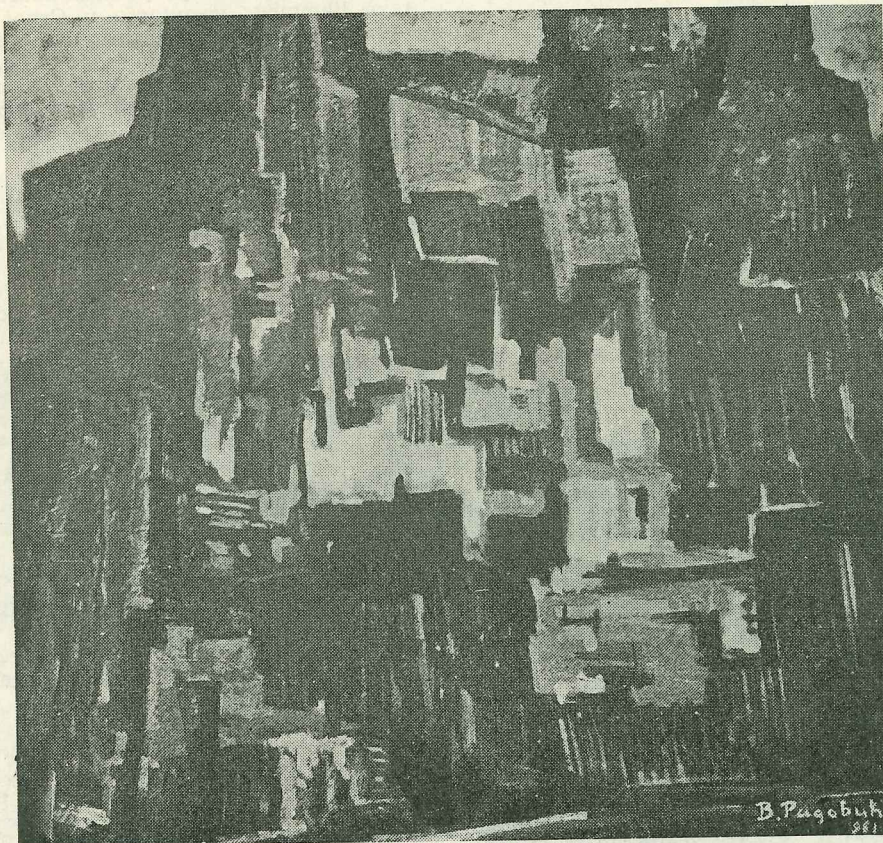
ing. Miodrag Krečković
Sekretar Arte

PRVI KUADRIJENALE NAIVNIH UMETNIKA

U svečanoj dvorani gimnazije u Čačku, bio je otvoren 17. juna Prvi kvadrilenale naivnih umetnika Jugoslavije. Izložbu je otvorio član SIV-a i sekretar za prosvetu i kulturu drug Krste Crvenkovski, a zatim je upravnik galerije Slobodan Sanader podelio povelje umetnicima koji su uzeli učešće na izložbi.

Otvaranju izložbe prisustvovali su, Drago Vučinić, sekretar Komisije za kulturne veze sa inostranstvom, predsednici Saveta za kulturu Hrvatske i Srbije, Anica Magašić i Stanka Veselinov, predsednik saveta za prosvetu Dragoslav Mutapović, predsednik saveta za kulturu Vojvodine Radomir Radujkov i veliki broj likovnih umetnika.

Izložbu naivnih umetnika Jugoslavije organizovala je galerija „Nadežda Petrović“ iz Čačka. Na izložbi je izloženo 121 delo, 43 živih umetnika. Ovi radovi su nastali za poslednje četiri godine. Izlagali su predstavnici „Hlebinske škole“, škola iz Kovačice, Oparička škola i iz drugih mesta.

VUKO RADOVIĆ „STIJENE PLATIJA“

MEMORIJALNI MUZEJ MILENE PAVLOVIĆ-BARILI

U rodnoj kući Milene Pavlović-Barili u Požarevcu, 24 juna, svečano je otvorena memorijalna galerija ove umetnice. Posle otkrivanja spomen ploče na slikarinoj kući, koju je otkrila umetnicina majka, galeriju je otvorio podpredsednik narodnog odbora opštine Branko Ivošević. O umetničkom stvaralaštvu slikarke govorio je Miodrag B. Protić, upravnik Moderne galerije iz Beograda.

U izložbenoj sali galerije bilo je izloženo 38 slika, za publiku je bila otvorena i radna soba umetnice sa ličnim stvarima i slikama. U posedu galerije nalazi se sada 830 radova iz tri umetnička perioda Milene Pavlović-Barili.

Galerija je otvorena uz pomoć NOO Požarevac, porodice Pavlović-Barili i Saveta za prosvetu i kulturu Srbije.

INFORMATIVNI BILTEN
Centar za dokumentaciju i
informacije Saveza likovnih
umetnika Jugoslavije
Odgovorni urednik:
BOGOMIL KARLAVARIS
Tehnički urednik:
ALEKSANDAR ŠIVERT
Članovi redakcije:
VOJIN STOJIC,
MIRJANA KAČAREVIĆ,
MILICA STEVANOVIĆ
Adresa: Beograd, Terazija 26/II
Telefon 21-871
Stampa „Forum“, Novi Sad